

SBORNÍK
Státního okresního archivu
v Přerově

Přerov 2004

Zdeněk Schenk

Nejstarší neolitické osídlení jihozápadní části Moravské brány (K problematice osídlení přerovského regionu v období kultury s lineární keramikou)

Úvod

Mladší doba kamenná – neolit je spjata s novým způsobem života lidí, kteří osídlili podstatnou část našeho území. Tito nejstarší zemědělci preferovali usedlý způsob života. Pěstovali zemědělské plodiny, domestikovali a chovali dobytek a stavěli si pevné domy. Tyto nejstarší zemědělce na našem území reprezentuje kultura s lineární keramikou.

Jedním z podnětů k vypracování této studie byl nedostatečný stav poznání právě kultury s lineární keramikou (dále Lnk) v přerovském regionu a samotné jihozápadní části Moravské brány. Doposud neexistuje práce, která by se tématem blíže zabývala a informovala nás o rozsahu osídlení kultury Lnk v Moravské bráně, či nás dokonce informovala o relativní chronologii jednotlivých sídlišť Lnk.

Cílem zpracování bylo proto nastínění představy o celkové struktuře, hustotě osídlení, vazbě jednotlivých lokalit na přírodní prostředí a pokus o vytvoření základní relativní chronologie jednotlivých lineárních sídlišť situovaných na území jihozápadní části Moravské brány, oblasti, která sehrála dozajista důležitou roli v pravěkých a středověkých dějinách Moravy.

Tato práce vznikla na základě revize starých výzkumů a několika exaktně provedených výzkumů a dlouholetých povrchových sběrů, díky kterým byl obohacen nálezový fond kultury s Lnk v oblasti jihozápadní části Moravské brány, který nám v současné době umožňuje vytvořit si přibližnou představu o rozsahu a hustotě nejstaršího neolitického osídlení na území přerovského regionu.

Musíme si totiž uvědomit, že od 60. let 20. století a od vzniku soupisu Rudolfa Tichého jsme se setkávali téměř s naprostou absencí kvalitně zkoumaných lokalit s řádně vedenou dokumentací. Tento stav byl doprovázen minimálním publikačním výstupem, který byl navíc omezen jen na formu pouhých informativních zpráv v Přehledech výzkumů, a to i v případě velkých výzkumů sídlišť kultury Lnk. Díky tomu se nám do dnešní doby naskýtal neucelený pohled na celkový současný stav poznání kultury Lnk v přerovském regionu. Poslední a ve své podstatě jediný dlouhodobý systematický průzkum v Moravské bráně proběhl na významné výšinné eneolitické lokalitě Hlinsko, který vedl PhDr. Jiří Pavelčík ve 2. pol. 20. století po téměř 30 sezón.

Přírodní podmínky

Geografická poloha

Nesporně nejvýznamnějším přírodním výtvozem na území přerovského regionu je Moravská brána, neboť ta ovlivnila vývoj regionu v mnoha směrech a podmínila i hospodářsko-společenský rozvoj krajiny při jejím historickém osídlování.

Moravská brána je 70 km dlouhý vhloubený útvar zemského povrchu, který vytvářejí dvě na sebe navazující protisměrná údolí – bečevské a oderské. Toto území je výrazné na všech geografických i geologických mapách. Je široké v průměru 8 km, největší šířku má 15 km a nejužší jen 3 km. Vymezují je na severozápadní straně Nízký Jeseník svými Oderskými vrchy, Vítkovskou vrchovinou a Tršickou pahorkatinou, na jihozápadní straně Podbeskydská pahorkatina svými částmi Maleník, Kelčská pahorkatina a Novojíčínská (Příborská) pahorkatina. Na jihu končí Moravská brána v intravilánu Přerova, kde se napojuje na Hornomoravský úval, na severu při okraji Ostravy plynule přechází do území Ostravské pánve (Vaňák–Tošenovský 1977, 4).

Takto vymezené území Moravské brány má plošnou rozlohu 560 km² a nadmořskou výšku v mezích 205 až 375 m. Má dvě části: na jihu menší Bečevskou bránu, která je celá v okrese Přerov, a na severu širší, plošně rozsáhlejší (380 km²) a nadmořsky vyšší bránu Oderskou.

Geologické poměry

Geologické poměry přerovského regionu jsou dosti složité. Územím okrese probíhá hranice mezi významnými geologickými celky – Českým masívem a Karpatskou soustavou. Tuto hranici tvoří pásmo sníženin, které se táhne mezi horskými celky.

Na území okrese Přerov ji tvoří jihovýchodní část Hornomoravského úvalu a Moravská brána, která se táhne směrem severovýchodním. Zeměpisně dělí tyto horské celky přibližně čára Přerov – Hranice (Vožda 1988, 8).

Moravská brána mezi Hranicemi a Přerovem je typickým příkladem kerňého poklesu. Vznikla asi před 17 miliony let poklesem dílčí kry mezi Oderskými vrchy na straně jedné a krou Maleníku na straně druhé, které do té doby spolu tvořily jednolitý celek na východním okraji Českého masívu. Zlomky, které omezily pokles kry Moravské brány, vznikly jako důsledek horotvorného tlaku, jímž působily od východu se vrásnící Karpaty na Český masív. Není proto náhodné, že směr Moravské brány je totožný například se směrem karpatských hřebenů v Hostýnských vrších anebo v Beskydách.

Hluboká sníženina vzniklá poklesem byla téměř vzápětí zaplavena mořem. Na jeho dno splachovaly vodní toky z okolí spousty jílovitého, písčitého i šterkovitého materiálu a jejich vzrůstající nánosy způsobovaly ještě větší poklesy původního dna. Jeden milion let mořské záplavy postačil k tomu, aby mocnost usazenin na dně Moravské brány dosáhla téměř neuvěřitelných rozměrů. Největší zjištěná mocnost písků, jílu a šterků byla

navrtána u Prosenic a dosahuje až 900 metrů. Na většině ostatních míst však nepřevyšuje 400 metrů.

Pohyby ker zemské kůry, které zapříčinily vznik Moravské brány, zdaloka neustaly. Ještě dnes se kra Maleníku posunuje na jihovýchod, přičemž se mírně zvedá. Rychlost pohybu činí až 1 cm za rok a patří k největším v celé České republice.

Roviny v bezprostředním okolí řeky Bečvy jsou tvořeny čtvrtohorními naplaveninami, které se označují jako říční niva. Kromě povodňových hlín a písků ji tvoří především štěrkopísky. Niva Bečvy vznikala etapovitě, na čemž mají hlavní podíl rychlé a časté oscilace klimatu. Mocnost nánosů tvořených několika stupňovitými terasami dosahuje v průměru 6–7 metrů, výjimečně překračuje hodnotu 10 metrů.

Na valounovém složení štěrkopísků se podílí především horninový materiál z pramenné oblasti řeky – beskydské pískovce. Pod Lipníkem nad Bečvou pak výrazně přibývají valouny drob a břidlic z Oderských vrchů a Maleníku, které sem byly dopraveny bočními přítoky Bečvy. Ojedinelé se nacházejí tmavé křemičité rohovce (původem z Kelčské pahorkatiny), známé jsou i nálezy červených žul a pazourků. Ty mají původ ve Skandinávii a dostaly se sem díky tavným vodám z ledovců, jejichž okraj sahal v době ledové až k Suchdolu nad Odrou. Velikost valounů je maximálně 10–15 cm, směrem po proudu se jejich hodnota výrazně snižuje na maximálních 5 cm (Janoška 1998).

Pedologické poměry

Absolutní převahu z hlediska zastoupení půdních typů mají černozemě v rovinaté části území okresu v nadmořských výškách okolo 200–280 m a hnědozemě v pahorkatinách.

Z půdních druhů převažují půdy hlinité, jílovité a jílovito-hlinité. V menší míře se v závislosti na klimaticko-geografických podmínkách vytvořila skupina půd ilimerizovaných, hnědých, nivních lužních a mramorovaných a oglejových.

Klimatické poměry

Střední a jihovýchodní část území je přiřazena teplé oblasti T 2 (dle E. Quita: Klimatické oblasti ČR), která je charakterizována dlouhým, teplým a suchým létem, velmi krátkým přechodným obdobím s teplým až mírně teplým jarem a podzimem, s krátkou, mírně teplou, suchou až velmi suchou zimou s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky. Zbývající část okresu je přiřazena do mírně teplé oblasti (Hubík 2000).

Hydrologické poměry

Vodstvo přerovského regionu tvoří soustava tekoucích vod doplněná antropogenními toky, vytvořenými člověkem, dále podzemními vody, vodní prameny a několik velkých i mnoho menších stojatých antropogenních vod, přírodní jezírko je v regionu pouze jediné.

Vodní plochy v regionu mají plošnou rozlohu 13,94 km. Asi 95 % regionu je v povodí řeky Moravy, která odtéká Dunajem do Černého moře, a pou-

ze 5 % území na severu regionu je v povodí Odry odtékající do baltského moře.

Vodní osou regionu je 119 km dlouhá řeka Bečva. Jde o největší levostranný přítok tvořící podélnou osu regionu táhnoucí se Moravskou branou až ke svému dolnímu toku v Hornomoravském úvalu. Bečva odvádí vodu z území většinou zalesněného, z míst bohatých na atmosférické srážky (Vaňák–Tošenovský 1977, 7).

Bečva protéká regionem svůj 67. až 119. km v nadmořské výšce 287 m až 197 m n. m. Šířka Bečvy v přerovském regionu je na většině míst 38 až 44 m, nejširší je 49 m a nejužší 17 m. Její nesoustavně se měnící šířka toku je také jedním z dokladů dosud často opakovaného omylu o rozšiřujících se korytech vodních toků ve směru od pramene k ústí (Vožďa 1988, 8).

***

Komplexní zhodnocení přírodních podmínek na území okresu je vyjádřeno zastoupením jednotlivých fyzicko-geografických regionů:

- region údolních niv a teras vodních toků s teplým suchým klimatem, s mírně teplou zimou, vegetace je tvořena luhy a nivami podél řeky Bečvy a Moravy;
- region členitých pahorkatin s erozně denundačním povrchem, s mírně teplým klimatem, s mírně teplou zimou, s dubovo-bukovou vegetací Tršické pahorkatiny, Kelčské pahorkatiny, Oderské brány a Prostějovské pahorkatiny (okrajové části údolní nivy řeky Bečvy a Moravy);
- region protáhlých sníženin tektonického původu s akumulační výplní, s mírně teplým suchým klimatem, s mírně teplou zimou, s dubovo-bukovou vegetací (severovýchodní část Moravské brány od Oseka nad Bečvou);
- region členitých vrchovin s erozně denudačním reliéfem, s mírně teplým až chladným a suchým klimatem, s dubovo-jehličnatou vegetací, který zahrnuje nejvyšší části Oderských vrchů a Maleníku.

Otázka průchodnosti Moravské brány v neolitickém období

Samotný název Moravská brána vznikl až v roce 1868 (Krejčí 1971, 5) a jeho autorem je E. v. Sydow. Podle Hugo Hassingera, autora dodnes ceněné a citované práce o problematice Moravské brány (Hassinger 1914, 10), se jím označuje průchodní území, které od sebe jednak odděluje horská pásma Sudet a Karpat, a jednak spojuje fyzicko-geograficky a ekonomicko-geograficky velice rozdílné oblasti rozlehlých nížin Polska a Podunají.

Prostor Moravské brány hrál důležitou roli nejen v osídlovacím procesu v rámci celé Moravy, ale do jisté míry plnil důležitou funkci transformační dálnice, která byla využívána a zároveň vytvářela příznivé předpoklady pro vývoj osídlení pravěkého a protohistorického období. Moravská brána mohla dost dobře fungovat jako kontaktní zóna, kde v jednotlivých obdobích pravěkého vývoje docházelo k ovlivňování mezi jednotlivými kulturními okruhy a skupinami.

Stejně jako v mladším období, kdy zde probíhala jedna z větví tzv. Jantarové stezky, mohlo zde v období neolitickém docházet k výměně suro-

vinného materiálu na výrobu štípané industrie (dále ŠI). Doprava surovin ze vzdálených polských zdrojů silicítů krakovské jury zalesněným terénem (který zde dle E. Opravila tvořil tehdejší pokryv) by ovšem byla značně náročná, proto se domnívám, že dálkový transport, jak tomu napovídá i průběh sídlišť zjištěných doposud v prostoru JZ části Moravská brány, vytváří jakési linie. Na základě těchto linií bychom si mohli zrekonstruovat teoretický průběh tehdejších tras, kudy probíhala tehdejší dálková komunikace. Některá sídliště kultury, kupříkladu Lnk, doslova sledují původní tok řeky Bečvy a jsou situovány na starých říčních terasách nad záplavovým územím řeky. Tato nápadná kumulace sídlišť je zřetelná zejména v Předmostí a v jeho okolí, kde na několikakilometrovém úseku můžeme pozorovat nápadně vzrůstající počet dokladů osídlení kultury Lnk těsně nad inundačním územím. Proto se lze domnívat, že hlavní osou dálkové přepravy mohlo být původní koryto řeky Bečvy probíhající od severovýchodu středem Moravské brány. Nízký počet lokalit kultury Lnk zjištěných v samotném inundačním prostředí řeky může být způsoben překrytím sídlišť říčními náplavovými sedimenty, nebo záplavové území nacházející se v bezprostřední blízkosti řeky Bečvy nebylo natolik atraktivní pro založení osídlení. Výjimku mohly tvořit lokality, teoreticky plnící funkci distribučních uzlů situovaných přímo u vodní trasy poblíž břehů řeky Bečvy. Jedná se o lokality v Lipníku nad Bečvou, Oseku nad Bečvou, Prosenicích a Předmostí, kde v nálezech ŠI převažuje silicit krakovského původu. Oproti tomu je nápadná kumulace lineárních lokalit na „Záhoří, kde byla ovšem místo nivy upřednostněna pahorkatina, která byla rovněž dle E. Opravila klimaticky i pedologicky přijatelná (Opravil 1974, 115). I zde mohla probíhat jedna z dálkových tras směřujících na severovýchod.

Názory ohledně průchodnosti Moravské brány v minulosti se různí. Přítomnost neolitického osídlení na několika místech Moravské brány vedla E. Opravila (Opravil 1974, 126–127, obr.6) k vlastní kresebné rekonstrukci rozsahu souvislého zalesnění Moravské brány. Nejnověji vyhotovil podobnou mapu v roce 2000. Jedná se o předběžnou koncepci stavu neolitického osídlení v přerovském regionu, kterou vytvořil E. Opravil na žádost Muzea Komenského v Přerově, které ji využilo pro potřeby nové expozice Archeologie Přerovska (Příl.16). Dle této mapy byla v neolitu souvisle zalesněna jen východní část regionu a nižší polohy byly více či méně hustěji osídleny a převážně odlesněny.

Na základě několika výše zmíněných indicií můžeme stanovit tři pravděpodobné trasy vedoucí od severovýchodu na jihozápad diagonálně JZ části Moravské brány:

- 1) doprava mohla být uskutečňována přímo po samotném toku řeky Bečvy;
- 2) jedna z tras mohla vést po úbočí oderských vrchů (linie sídlišť Lnk Veselíčko–Bohuslávky –Loučka);
- 3) prostor Kelčské pahorkatiny – „Záhoří“ (velká hustota sídlišť kultury Lnk).

V roce 1997 byla oblast Moravy a obyvatelstvo zde žijící, do té doby relativně poklidně, postihnuto přírodní katastrofou v podobě povodně. Vodní živěl tehdy zaplavil podstatnou část moravského území. Zejména regiony

situované při vodních tocích Moravy a Bečvy přímo v úrodných úvalech byly na tom nejhůře. Jistě není nezajímavý poznatek učiněný právě díky povodním. Neolitictí obyvatelé se čas od času s řáděním vodního živlu rovněž střetávali. Neblahou zkušeností mohli být natolik poučeni, že si při zakládání svých osad počínali patrně obezřetněji. Tuto myšlenku podporují sídliště Lnk situovaná podél bývalého ramene řeky Bečvy. Tato sídliště ve většině případů byla zakládána těsně nad inundační čarou. Mapa území zaplaveného při povodni v přerovském regionu v roce 1997 tomu nasvědčuje (Hubík 2000). Zatopeno bylo velké území, z kterého jako ostrůvky vyčnívaly lokality s Lnk, které tehdy zůstaly nad vodou. Příkladem toho jsou lokality nacházející se v linii Dluhonice, Předmostí, Popovice, Lýsky, Prosenice.

Historie výzkumů

Přerovský region byl již od 19. století předmětem zájmu tehdejších badatelů, jejichž pozornost napínala zejména lokalita prvořaděho významu, a to Předmostí u Přerova, která díky objevům na mladopaleolitickém sídlišti získala na světové proslulosti. S archeologickými výzkumy v Předmostí zůstanou vždy nerozlučně spjata jména J. Wankel, K. J. Maška a K. Absolon, ale vedle toho se účastnila předmostských sběrů i řada jiných badatelů. Mezi ně patří Fl. Koudelka, J. Klvaňa, Jan Knies, Fr. Příkryl, Ant. Telička (Skutil 1960, 113). Byl to právě Ant. Telička, který výrazně doplnil archeologickou mapu přerovského regionu, jež byla před jeho příchodem do Přerova na počátku 80. let 19. století prakticky slepá (Hýbl 1992, 16). V jeho sbírce se nacházelo přibližně 500 kusů broušené industrie (dále BI), které shromáždil dlouholetým terénním průzkumem na neolitických sídlištích v prostoru celého přerovského regionu. Dalším neprávem zapomenutým badatelem, který prováděl povrchové sběry v 90. letech 19. století v Předmostí a jeho okolí byl J. Liška. Ve své mapě zobrazil celkovou topografickou situaci předmostských hliníků v letech 1895–1898. Zde vyznačil také nálezy neolitické BI a ŠI z Předmostí a jeho okolí v místech, kde byla v průběhu 20. století nalezena sídliště kultury Lnk (Skutil 1960, Tab. I).

Většina z výše uvedených badatelů se soustředila v prvních etapách archeologických výzkumů na této proslulé lokalitě zejména na paleolitické nálezy a nálezy z ostatních údobí pravěku byly neprávem opomíjeny. Přesto jedna z prvních zpráv o sídlišti kultury Lnk pochází právě z Předmostí z trati „Na Dvorských“. Základní informace o této lokalitě se objevuje počátkem 20. století v knize Morava za pravěku od I. L. Červinky (1902, 79). V knize můžeme najít rovněž lokality Beňov, Čechy, Domaželičce, Prusy, Šišma, na kterých bylo prostřednictvím drobných sondáží a povrchových sběrů Eduarda Pecka na sklonku 19. století prokázáno osídlení náležející rovněž kultuře Lnk.

První informace o významné, doposud nezpracované lineární lokalitě Veselíčko, situované na úpatí Oderských vrchů, pochází z roku 1903 (Loníček 1903, 19). Tuto lokalitu prozkoumal již roku 1900 farář K. Loníček. I když zde bylo během druhé poloviny 20. století prostřednictvím povrchových sběrů shromážděno velké množství keramiky, ŠI, BI, nebyl doposud

na této zajímavé mladolineární (včetně dokladů bukovohorské a železovské keramiky) lokalitě proveden řádný zjišťovací archeologický výzkum (Pavelčík 1987, 20). Další lokalita Lnk byla objevena na konci druhé světové války K. Vybíralem jako doklad osídlení kultury Lnk na katastru Lipníka nad Bečvou poblíž lipnického splavu. Práce na stavbě nové filtrační stanice na hranici katastrů obcí Lýsky a Prosenice v 50. letech 20. stol. přinesla řadu nových poznatků o osídlení kultury Lnk. V roce 1954 zde byl zemními pracemi porušen hrob mladší fáze Lnk. Ve druhé polovině 60. let 20. stol. zde byl proveden archeologický výzkum části sídliště Lnk, který přinesl řadu zajímavých poznatků (Jašková 1968, 9). V té době se jednalo o nebývale rozsáhlý archeologický záchranný výzkum v rámci tehdejšího přerovského okresu. O to víc je tedy mrzuté, že u tohoto výzkumu postrádáme řádnou dokumentaci a podrobnější publikační výstup.

V seznamu lokalit s volutovou keramikou (dnes ji označujeme jako lineární) od Dr. R. Tichého (Tichý 1963, 167–172) nacházíme mezi 577 lokalitami celkem 24 ležících na území Přerovska (Příl. 1).

V roce 1971 bylo v Předmostí u Přerova objeveno sídliště z mladší fáze Lnk, v jehož areálu byly nalezeny dva pohřby v sídlištních jamách Lnk (Jašková 1972, 28). V 80. letech 20. století proběhla výstavba panelového sídliště v Předmostí u Přerova. Pod betonovým rovem bylo pohřbeno mnoho pravěkých lokalit včetně neolitického sídliště v trati „Dvorské“ a samotného prostoru světoznámé paleolitické stanice (Staňa 1984, 14,15), čímž byla možnost nového archeologického výzkumu prakticky uzavřena, přesto se podařilo během archeologického dohledu v ul. Milady Horákové jižně od předmostského hřbitova v roce 1998 zaznamenat patrně poslední pozůstatky po osídlení Lnk v trati „Dvorské“, která se v těchto místech původně nacházela (Schenk 2000, 99,100).

Díky povrchovým sběrům amatérského archeologa J. Janči byly získány nové poznatky o nejstarším neolitickém osídlení prostoru Kelečské pahorkatiny („Záhoří“). Jedná se o lokality na katastrech obcí Šišmy (Pavelčík 1987, 20) a Bezuchova (Pavelčík 1987, 19).

V polovině 90. let 20. stol. bylo na základě záchranných výzkumů ÚAP-POL na stavbě VTL plynovodu zachyceno několik sídlišť Lnk v prostoru „Záhoří“. Asi nejvýznamnější byl objev sídliště nejstarší fáze Lnk v Kladníkách (Peška 1999, 279). V roce 1996 byl v prostoru trati „Mlýnský náhon“ proveden záchranný archeologický výzkum na stavbě rodinných domků na katastru obce Horní Moštěnice. Ten zde zachytil několik sídlištních objektů Lnk, které obsahovaly keramiku typickou pro mladší stupeň této kultury.

V letech 1996 a 1997 byl při výstavbě rychlostní komunikace v prostoru mezi Dolním Újezdem a Loučkou realizován velkoplošný záchranný archeologický výzkum. Mimo jiné byly objeveny dva rozsáhlé sídlištní areály kultury Lnk na katastru obcí Bohuslávky a Loučka (Peška 1999, 247). Prostřednictvím tohoto výzkumu byl odkryt několikakilometrový úsek, poskytující obraz téměř souvislého pásu pravěkého osídlení na úpatí oderských vrchů ohraničujícího severozápadně od Lipníka nad Bečvou prostor Moravské brány.

Intenzivní povrchové sběry autora této práce mezi lety 1993–2001 přinesly rovněž nové poznatky o osídlení Lnk na katastrech obcí Dluhonic, Předmostí u Přerova, Popovic (Schenk 2002, 371).

Povrchové sběry J. Diviše a D. Fryče prokázaly stopy nejstaršího neolitického osídlení v prostoru extravilánu obcí Osek nad Bečvou a Sušice (Diviš 1999, 304–306). Do budoucna lze očekávat objevení nových dokladů nejstaršího neolitického osídlení v souvislosti s vybudováním rychlostní komunikace R 55 v úseku Břest–Lipník nad Bečvou, která protíná staré sídelní území v JZ části Moravské brány.

Lokality v jihozápadní části Moravské brány

1. Bohuslávky (okr. Přerov)

Naleziště je situováno v Moravské bráně poblíž úpatí Oderských vrchů. Na výrazném návrší vzdáleném asi 0,5 km JZ od obce Bohuslávky prozkoumal Ústav archeologické památkové péče v Olomouci při stavbě rychlostní komunikace R 35 v roce 1997 plochu o rozloze 4 ha s více než 1 400 archeologickými sídlištními objekty (Vitula 1999, 192, 207). Naleziště je situováno na mapě 1 : 10 000, list 25-11-24 (Příl. 12) v nadmořské výšce 272–280 m. Valnou část objektů můžeme přičíst kultuře s lineární keramikou mladší doby kamenné. Byly zde zjištěny nadzemní kúlové domy tvořené 3 až 5 řadami kúlů o délce 10–30 m a šířce 5–7 m. Celkem jich bylo zjištěno více než 15. Dále zde byly stavební jámy – hliníky, jámy, v nichž bylo doloženo zpracování zemědělských produktů s nálezy zrnotěrek, drtičů, zahloubených kamenů vyložených pecí (celkem 8 kusů), dále zde byly zásobnice a blíže nespecifikované jámy. Z objektů pochází početná kolekce většinou nekvalitní a nepříliš dobře vypálené keramiky, která byla zdobena plastickou a rytou výzdobou. Dále bylo nalezeno velké množství BI a ŠI. (Peška 1998, 251). Neolitické sídliště v Bohuslávkách lze předběžně řadit do druhé fáze vývoje Lnk. Veškerý náleзовý fond uložený ve VM Olomouc je bohužel dosud nezpracován.

2. Dluhonice (okr. Přerov)

Neolitické osídlení bylo na katastru obce Dluhonic zjištěno místním zájemcem o archeologii A. Suchánkem již na počátku 20. století. Jak ovšem vyplývá z jeho dopisu, který je uložen v AÚ Brno, jednalo se spíše o ojedinělé nálezy keramiky, BI a ŠI (NZ č. j. 515/69). Teprve až prostřednictvím opakovaných povrchových sběrů provedených Z. Schenkem v 90. letech 20. století se podařilo prokázat přítomnost dokladů osídlení kultury Lnk (Schenk 1998b, 10). Nálezy keramiky, ŠI, BI se soustřeďovaly kolem zemědělskou činností narušených objektů. Naleziště je situováno na hraně staré říční terasy v trati „Dolní Újezd“ v nadmořské výšce 216 m (Příl. 7). Na základě nalezené jemné (tenkostěnné) keramiky zdobené zejména lineární výzdobou lze tuto lokalitu zařadit do mladšího stupně Lnk (fáze IIa). Na podzim roku 2000 byl plynovodním výkopem narušen na severovýchodním okraji obce Dluhonic v trati „Vrchní Újezd“ neolitický objekt obsahující keramiku Lnk. Polohu objektu lze vyznačit na ZM 1 : 10 000, listu 25-13-12, od Z s. č. 135 mm a od J s. č. 248 mm. Na hromádách vytěžené hlíny

bylo získáno 14 kusů keramiky z nádob vyrobených z nekvalitně vypáleného bahnitého materiálu. Keramika byla zdobena plastickou výzdobou. Dle získaného materiálu lze porušený objekt zařadit do staršího stupně kultury Lnk. Nálezy jsou uloženy v Muzeu Komenského v Přerově a nejsou dosud inventarizovány.

3. Dolní Újezd (okr. Přerov)

Ojedinelé nálezy BI a ŠI z katastru obce jsou již zmiňovány v knize Morava za pravěku (Červinka 1902, 105) a v Moravských starožitnostech (Červinka 1908, 105). Stopy nejstaršího neolitického osídlení zjistili rovněž pracovníci AÚ Brno v roce 1992 prostřednictvím povrchového průzkumu části plánované trasy dálnice R 35. Výskyt nevýrazných zlomků datovaných do neolitu byl zjištěn SV od obce mezi polními trati „Dílnice“ a „Spálová“ po obou stranách silnice. Lokalita se nachází v nadmořské výšce 280–300 m (Geisler 1996, 99). Poblíž výše zmíněné lokality se nacházelo velké sídliště Lnk na sousedním katastru obce Bohuslávky. I když nejsou nálezy z katastru této obce příliš výrazné, přesto jsou dokladem lidské činnosti v neolitickém období.

4. Hranice (okr. Přerov)

Hranice jsou nejseverovýchodněji položeným městem přerovského regionu, které se nachází v Moravské bráně. Dosavadní doklady po neolitickém osídlení Lnk v prostoru hranického katastrálního území jsou sporadické. Otázkou tedy je, zda je tato skutečnost dána nedostatečným stavem výzkumu, nebo zdali byla tato oblast pro příchozí neolitické obyvatelstvo dostatečně atraktivní.

V průběhu 20. století byly v samotném areálu zříceniny středověkého hradu Svrčov nalezeny doklady nejstaršího neolitického osídlení. Konkrétně z hradního příkopu pocházejí nálezy ŠI a zlomky keramiky Lnk. Nalezený archeologický materiál je údajně držen v soukromé sbírce P. Masaře z Hranic.

Další poloha s dokladem osídlení Lnk pochází z Velké Kobylanky, kde byla nalezena keramika a ŠI při kopání sond v prostoru samotné paleolitické stanice (Jašková 1970, 12). V nedalekých Hustopečích nad Bečvou byly při stavbě nové školy v roce 1946 nalezeny zlomky lineární keramiky, která je uložena v depozitáři v Hranicích (inv. č. 75/64). Jde patrně o nejvýchodnější doklad osídlení přerovského regionu kulturou Lnk. Na základě těchto sporadických nálezů označil E. Opravil tuto oblast za staré sídelní území (Příl.16).

5. Lipník nad Bečvou (okr. Přerov)

První neolitické nálezy náležející kultuře Lnk na katastru Lipníku nad Bečvou našel K. Vybíral poblíž lipnického splavu na hromadách hlíny vytěžené z protitankového zákopu v roce 1944, jak o tom svědčí jeho dopis uložený v AÚ AVČR Brno (NZ č. j. 28/45). Dle kresby keramiky, která byla součástí dopisu, lze tuto lokalitu zařadit do fáze IIb. Další nálezy Lnk pocházejí ze 70. let minulého století, kdy při rigolování pozemku pro chmelnici v roce 1974 došlo k narušení pravěkých objektů z období neolitu – kultury Lnk.

Průzkum lokality provedl AÚ AV Brno, expozitura Opava, průzkum pokračoval v letech 1975–1976 a poté byla nadále lokalita sledována povrchovými sběry J. Tomáše a P. Dadeje (Pavelčík 1975a, 11–12). Naleziště se nachází Z od města, cca 2 100 m od centra v okolí kóty 229 m. Osídlení kultury Lnk bylo situováno na velmi mírně svažité a rovinný JZ orientovaný terén nevýrazného terénního hřbetu na okraji pravobřežní terasy Bečvy (Příl. 11). Na základě nalezené keramiky je celé zdejší osídlení datováno do mladšího stupně Lnk (Pavelčík 1978, 127–128).

6. Loučka (okr. Přerov)

Naleziště je situováno v Moravské bráně a jeho nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 290–306 m. V červenci až listopadu roku 1997 objevili pracovníci ÚAPP Olomouc rozsáhlé naleziště na rozhraní katastrů Bohuslávky a Loučky, a to na návrší asi 1 km JZ od Loučky (Příl. 12). Byla zde prozkoumána plocha cca 2 ha a na ní 420 pravěkých objektů. Naleziště se nachází na rozlehlém návrší vybíhajícím JZ směrem z Oderských vrchů. Na východě je ohraničuje říčka Loučka, na Z říčka Trnávka. Všechny objekty v Loučce patřily kultuře s lineární keramikou. Bylo zde odkryto 6 půdorysů nadzemních kůlových domů, dále hliníky, celkem 5 zahloubených pecí a další blíže nespecifikované objekty. Z objektů pochází početná kolekce keramiky, BI a ŠI (Peška 1999, 251). Vše je uloženo ve VM Olomouc – inv. č. 18/97-102-1 až 18/97-1106-7. Nalezená keramika datuje toto sídliště do mladšího období Lnk (fáze IIb). Zajímavé jsou nejen nálezy keramiky železovské skupiny (fáze IIc na Moravě), které snad dokládají přímé vlivy z východu ze Slovenska (Příl. 15, 15), ale také nález fragmentů keramiky šáreckého typu (fáze III) s výzdobou šáreckého stylu na linii (Příl. 15, 3, 8), které dokládají vlivy ze západu. Je zajímavé, že se doklady těchto vlivů střetávají prakticky v samotném středu Moravské brány. I když by si to tato lokalita s Lnk zasloužila větší pozornosti, nebyla prozatím podrobněji zpracována.

7. Lýsky (okr. Přerov)

Na území katastru obce Lýsky byla v trati „Nad Žebračkou“ zjištěna povrchovými sběry Z. Schenka na konci 90. let. 20. století polykulturní lokalita cca 150 m od JZ okraje obce. Keramický materiál zde není příliš výrazný. Je zde nalézána zejména nekvalitně vypálená keramika obsahující vysoký podíl ostřiva a lehčiva. Jemná keramika zde prakticky není zastoupena. Kromě keramiky zde byla nalezena i BI a ŠI (Schenk 2001, 140). Lokalita pravděpodobně spadá do staršího stupně Lnk.

8. Osek nad Bečvou (okr. Přerov)

Jedním z prvních dokladů o osídlení katastru obce v neolitickém období byl nález S. Svozila z roku 1974. Ten našel zlomky nádob Lnk v místní pískovně situované na pravobřežní terase řeky Bečvy. Přesnou polohu nálezů se však nepodařilo zjistit (AÚ Brno NZ č. j. 2614/74).

V roce 1997 členové Kroužku dopisujících členů ČSSA v Příboře zjistili na pravobřežní terase Bečvy novou sídlištní lokalitu, na které získali sběrem keramický materiál kultury Lnk (Pavelčík 1981, 41). Lokalita se

nachází východně od obce v trati „Chabrov“ v nadmořské výšce 220 m (Příl. 11). Osídlení se nacházelo v rovinatém terénu nivy. Také v roce 1997 získal odtud při povrchovém sběru J. Diviš zlomky lineární keramiky (Diviš 1999, 301). Lokalitu lze na základě keramiky rámcově zařadit do mladšího období Lnk.

9. Popovice (okr. Přerov)

Prostřednictvím povrchového průzkumu byl Z. Schenkem v letech 1993–2000 nalezen dokladový archeologický materiál, který svědčí mimo jiné o osídlení katastru obce Popovice kulturou Lnk. První poloha s výskytem nálezů Lnk se nachází v trati „Za dráhou“ v nadmořské výšce 214 m (Příl. 8). Zde byly zemědělskou činností narušeny sídlištní objekty obsahující velké množství keramiky z mladšího období Lnk (fáze IIb) s častým výskytem degenerovaného stylu výzdoby. Rovněž odtud pochází střep zdobený kombinací šáreckého výzdobného stylu a domácí Lnk. Kromě keramiky bylo nalezeno velké množství BI a ŠI.

Druhá poloha s výskytem nálezů Lnk je v trati „U Žebračky“ a zdejší osídlení bylo situováno na mírné terénní vlně těsně nad inundačním územím v nadmořské výšce 212 m. Také odtud pochází početná kolekce nálezů keramiky datujících zdejší osídlení do mladšího období Lnk.

10. Prosenice (okr. Přerov)

Jedna z nejznámějších neolitických lokalit na území přerovského regionu se nachází v samotné nivě řeky Bečvy západně od obce Prosenice (Příl. 9). Dříve byla mylně uváděna v odborné literatuře pod katastrem Viničná–Lýsky.

Nejlépe je dosud známé sídliště Lnk v trati „Draždíř“, tj. území dnešního stejnojmenného rybníka, který zde byl zřízen v roce 1950. Při jeho výstavbě však došlo k přemístění velkého množství zeminy do sousední trati „Nadloučí“, čímž pravděpodobně došlo ke vzniku pseudolokality, neboť právě na ploše trati „Nadloučí“ docházelo a dochází k neobvykle vysokému výskytu nálezů.

Na význam této lokality upozornily poprvé v roce 1954 práce na filtrační stanici, při nichž byl porušen kostrový hrob mladší fáze Lnk (Drechsler 2000, 34). Mnoho nálezů přinesly také povrchové sběry M. Pospíšilíka. Při pozdějším archeologickém výzkumu prováděném ve druhé polovině šedesátých let minulého století M. Jaškovou (Vlastivědný ústav v Přerově), byla jeho poloha dodatečně určena s tím, že se pravděpodobně jednalo o pohřeb přímo v osadě. Zmíněný výzkum, jehož podrobné vyhodnocení nebylo dosud provedeno, přinesl řadu zajímavých poznatků. Byly zde zachyceny části dvou sídelních objektů, zásobní jámy na uskladnění obilí atd. (Jašková 1968, 9). Byly zde též stratigraficky rozlišeny objekty starší a mladší fáze Lnk. Pro nejstarší fázi je příznačný hrubý i bahnitý keramický materiál s organickým ostrívem, nádoby jsou spíše dvojkónické, často zdobené značně širokými žlábkami v přímých i šikmých liniích. Nejstarší osídlení v Prosenicích spadá do fáze Ib. V mladší fázi je typická výzdoba tzv. „notovými značkami“ na nádobách ponejvíce globulárního tvaru. S mladší lineární keramikou se pak v několika případech vyskytl i keramika železovské

skupiny (výzdoba dvojicemi nebo trojicemi linií s příčnými vrypy a záseky), jejíž přítomnost výrazně poukazuje na JV vlivy z oblasti Karpatské kotliny a středního Podunají.

11. Přerov II-Předmostí (okr. Přerov)

Jak již bylo řečeno, pro širokou veřejnost a také pro část vědeckého světa je Předmostí, dnešní místní část města Přerova, spojeno zejména s unikátními objevy z období mladšího paleolitu. Opomíjeny by však neměly být ani doklady osídlení z mladších pravěkých, raně historických, či středověkých období, po kterých zůstaly v samotném Předmostí a jeho nejbližším okolí četné stopy.

Již K. Liška v 90. letech 19. stol. věnoval svoji pozornost nejen samotnému centru Předmostí, ale prozkoumal celé okolí předmostského naleziště a učinil mnoho zajímavých poznatků během svých povrchových sběrů (Skutil 1960, 115–117). Shromáždil mimo jiné nálezy neolitické ŠI a BI.

Významný moravský badatel I. L. Červinka se již roku 1902 zmiňuje o neolitickém sídlišti v cihelnách na „Dvorských“ s nálezy keramiky Lnk, BI a ŠI (Červinka 1902, 79). Lokalita se nacházela JZ od hřbitova v Předmostí v prostoru dnešní ul. Milady Horákové. V roce 1998 zde byl ryhou pro kabely narušen sídlištní objekt Lnk zahluobený do sprašového podloží (Schenk 2000, 99–100). Jeho výplň obsahovala keramiku Lnk – fáze IIb a jeden úštěp radiolaritu z pohoří Bakony – typ Szentgál.

Další poloha se sídlištními nálezy a dokonce doklady pohřebního ritu Lnk byla objevena v roce 1971 v souvislosti se zřizováním nové přípojky železnice směrem na Dluhonice. Záchranný archeologický výzkum prozkoumal pět sídlištních jam. V jámě č. 1 byl nalezen femur dospělého člověka s několika kousky keramiky a ŠI. V jámě č. 2 ležela skrčená kostra dítěte ležícího na levém boku s hlavou směřující k severozápadu. Jako milodary byly nalezeny tři ozdoby zhotovené ze spondylu. Jednalo se tedy o pohřby na sídlišti z mladší fáze kultury Lnk (Jašková 1972, 28).

Poznatky o osídlení Lnk na katastru Předmostí dokreslují nálezy z povrchových průzkumů z let 1993–2000, na jejichž základě byla objevena a intenzivně sledována polykulturní lokalita rozprostírající se mezi místní částí Přerova-Předmostím a obcí Dluhonice (Příl. 7). Právě odtud pocházejí nejnovější doklady o intenzivním pravěkém až raně středověkém osídlení (Schenk 1998, 229). Lokalita se nachází v exponované poloze a doklady nejstaršího neolitického osídlení pocházejí hned z několika poloh. Nalezená Lnk sídliště kopírovala průběh staré říční terasy řeky Bečvy. První poloha se nachází v trati „Malé Předmostí“, kde bylo nalezeno několik kusů keramiky a BI spadající do mladší fáze Lnk. Další stopy osídlení Lnk byly zaznamenány v tratích „Díly“ a „Dolní Újezd“ (Schenk 2001, 371). Zde bylo hlubokou orbou narušeno velké množství sídlištních objektů, které obsahovaly keramiku převážně fáze IIa a IIb. Na jemné keramice můžeme pozorovat notovou značku, která je nejtypičtějším prvkem výzdoby a střídání rektilineárních a kurvilineárních ornamentů (Příl. 13). Shodný lineární motiv z fáze IIb na fragmentu výduti nádoby z Přerova II- Předmostí se objevuje například na lokalitě v Přáslavicích-Kocourovci (okr. Olomouc) na keramice z objektů mladšího stupně Lnk (Horáková – Kalábek – Peška

1997, Tab. 49:1). Zajímavé jsou rovněž ojedinělé nálezy zlomků železovské keramiky v okolí rozrušených mladolineárních objektů. Střep z trati „Díly“ (Příl. 13:4) nese výzdobu provedenou přerušením dvojitých linií úzkým dlouhým zásekem. Téměř shodný fragment železovské keramiky datovaný do II. stupně železovské keramiky pochází z lokality Mikovice (Vaškovič 2002, Tab. 4:6). Další nález železovské keramiky z katastru Přerov II Předmostí pochází z trati „Dolní Újezd“. Jedná se o část okraje zdobeného dvěma horizontálními liniemi přerušenými zásekem. Kromě keramiky bylo nalezeno i velké množství BI a ŠI. Surovinová stránka ŠI je velmi pestrá. Štípané nástroje byly zhotovovány ze silicitů krakovské jury, silicitů glacienního původu, čokoládových silicitů a radiolaritů z moravsko-slovenského pomezí.

I když byla intenzivním povrchovým průzkumem shromážděna početná kolekce nálezů z výše uvedených tratí, zatím mají nálezy získané prostřednictvím povrchových sběrů jen omezenou výpovědní hodnotu, a tak nezbyvá než čekat na záchranný archeologický výzkum, který zde v budoucnu proběhne v souvislosti s připravovanou výstavbou R 55. Ten by podtrhl skutečný význam této lokality (Schenk 2001, 373).

12. Sušice (okr. Přerov)

Již v roce 1976 objevil S. Šramota sídliště kultury Lnk v trati „Nad Libuší“, kde povrchovými sběry shromáždil početnou kolekci neolitické keramiky (Pavelčík 1976, 127).

Na jaře 1997 získali J. Diviš a D. Fryč terénním průzkumem u osady Kudlov zlomky keramiky, BI a ŠI. Některé zlomky keramiky pocházely z tenkostěnných nádob nesoucích lineární výzdobu (Diviš 1999, 304-306). Lokalita se nachází v trati „Dílnice“ na katastru obce Sušice v nadmořské výšce 240 m a je obtékána potokem Libuškou. Nejnovější nálezy z této lokality pocházejí z povrchového průzkumu prováděného v průběhu jarních měsíců roku 2003, kdy zde bylo shromážděno až několik set kusů keramiky a ŠI. Lokalitu lze rámcově zařadit do mladšího stupně Lnk (dle informace A. Drechslera se jedná o fázi IIa).

13. Veselíčko (okr. Přerov)

I když byla tato významná neolitická lokalita rozkládající se na samotném úpatí Oderských vrchů objevena více než před sto lety, neproběhl na ní doposud řádný archeologický výzkum, který by objasnil skutečný význam této mladolineární lokality. Většina nálezů pocházejících z povrchových sběrů je roztroušena v soukromých sbírkách, což znemožňuje řádné zpracování a vyhodnocení této lokality. Lokalita se nachází JZ od obce, 2 700 m od centra v trati „u Vlčinců“ (Příl. 10). Osídlení se soustřeďovalo na mírně svažité J orientovaný terén nad levým břehem potoka Lukavce, který obtéká polohu ze západní a jižní strany. Nadmořská výška lokality je 281–282 m. Roku 1900 K. Loníček zjistil na panském poli „u Vlčinců“ rozsáhlé sídliště Lnk. Bylo tam rozoráno mnoho sídlištních jam, ale prokopané měly chudý obsah (AÚ Brno NZ č. j. 2128/60). Prostřednictvím povrchového terénního průzkumu v 80. letech 20. století shromáždili J. Tomáš a J. Janča z této lokality početnou kolekci keramiky, BI, ŠI, která náleže-

la mladšímu stupni Lnk a železovské skupině (Pavelčík 1987, 20). Na této lokalitě byl rovněž údajně nalezen zlomek s výzdobou upomínající na ornamentální prvky bukovohorské keramiky dle zprávy J. Pavelčíka uložené v Archivu AÚ Brno (NZ č. j. 1578/85). V roce 2000 provedl Z. Schenk na výše zmíněné lokalitě revizní povrchový průzkum. Bylo získáno menší množství keramiky Lnk a několik desítek ŠI vyrobených převážně ze silicitu krakovské jury.

Nejstarší neolitické osídlení na Kelčské pahorkatině – „Záhoří“

Záhoří jako etnograficky vymezená oblast (zažitý pojem) odpovídá horopisně Kelčské pahorkatině. Ta vyplňuje svým mírně i ostřeji formovaným reliéfem východní část regionu v průměrné nadmořské výšce 313 m. Je to členitá pahorkatina s převládající výškovou členitostí 75–150 m (Vaňák 1977, 5).

Záhoří musíme brát jako samostatnou specifickou oblast a rovněž lokality kultury Lnk nacházející se v této dané oblasti mají svá zvláštní specifika a tvoří zvláštní sídelní enklávu. Problematika neolitického osídlení v prostoru Záhoří by si zasloužila důkladné zpracování, neboť se domnívám, že by některé lokality z této sídelní enklávy (např. Šišma – Kladníky) mohly napomoci při hledání odpovědí na otázky týkající se nejstarší fáze Lnk na střední Moravě. Bohužel většina dokladů nejstaršího neolitického osídlení v tomto prostoru pochází z povrchových sběrů a podobně jako je tomu u lokalit v Moravské bráně nám na Záhoří chybí dostatek řádným archeologickým výzkumem získaných a zpracovaných nálezových souborů. Přesto zde díky povrchovému průzkumu získáváme nové informace o rozsahu a hustotě osídlení (Příl. 4, 6).

14. Beňov (okr. Přerov)

Neolitické osídlení kultury Lnk bylo na katastru obce zaznamenáno již na konci 19. století. V prostoru mezi vesnicí a mlýnem bylo situováno sídliště Lnk, kde byla nalezena keramika, BI a ŠI. Kulturní vrstva se údajně táhla podél potoka i směrem východním do sousedního katastru obce Prusý (Červinka 1902, 69).

Prostřednictvím revizního povrchového průzkumu bylo roku 2001 zjištěno 500 m SV od středu obce osídlení ze starého neolitu. Nálezový materiál tvořila hrubá keramika polokulovitých tvarů, několik přepálených kusů ŠI a mazanice. Průzkum potvrdil přítomnost osídlení Lnk, které se soustřeďovalo na levém břehu říčky Moštěnky na mírném svahu vybíhajícím jižním směrem (Schenk 2002, 153).

15. Bezuchov (okr. Přerov)

Na katastru obce Bezuchova našel F. Příkryl v tratích „Na kočičích hrádech“ a pod „Obramskem“ na konci 19. století kamenné nástroje. Šlo o neolitickou a eneolitickou BI.

V roce 1984 provedl J. Janča povrchový sběr severně od obce Bezuchov, kde shromáždil kolekci silnostěnné keramiky zdobené plastickou výzdobou kultury s Lnk, dále soubor ŠI a BI (kopytovité klíny, sekery). Lokalita se

rozkládá na levobřežní terase radotínského pramene Šišemky, v blízkosti dodnes silného pramene pitné vody (Pavelčík 1987, 19).

V roce 1995 narušila plynovodní rýha několik pravěkých objektů v trati „Kladniska“. Následným záchranným archeologickým výzkumem bylo prozkoumáno několik sídlištních jam, které náležely kultuře s Lnk (Michna 1996, 302).

16. Čechy (okr. Přerov)

Na katastru obce byly na konci 19. století nalezeny E. Peckem ojedinělé nálezy ŠI a BI – mlaty, kopytovité klíny (Červinka 1902, 86).

V roce 1995 v rámci plošné plynofikace prozkoumali pracovníci ÚAPP Olomouc v centru obce tři sídlištní objekty, které obsahovaly nálezy maza-nice a keramiky z mladšího stupně kultury Lnk (Michna 1996, 303)

17. Domaželice (okr. Přerov)

Pod celou obcí a nad ní v tratích „Čtvrtě nad bránou“ a „Nad Šraňkem“ byly na počátku minulého století zjištěny stopy osídlení Lnk. V těchto polo-hách byla Ed. Peckem nalezena BI, ŠI a keramika Lnk (Červinka 1902, 72).

V roce 1995 zachytili pracovníci ÚAPP Olomouc během záchranného výzkumu v trati „V černém“ 2 objekty nestejně velikosti. Ve výplni jedno-ho z objektů byla nalezena ŠI a zlomky keramiky kultury Lnk (Peška, Bém 1999, 277). Lokalita se nachází v nadmořské výšce 240– 247 m.

18. Dřevohostice (okr. Přerov)

Z katastrálního území obce Dřevohostice pochází z blíže neidentifiko-vatelných míst ojedinělá BI náležející kultuře s Lnk (Tichý 1963, 127).

19. Horní Moštěnice (okr. Přerov)

V podzimních měsících roku 1996 bylo výkopem inženýrských sítí v centru obce narušeno nejstarší neolitické osídlení. Následný archeologický výzkum pracovníků ÚAPP Olomouc a Muzea Komenského v Přerově zachytil několik sídlištních objektů obsahujících keramiku, ŠI a zlomky maza-nice kultury Lnk. Na základě výzdoby keramiky můžeme zdejší doklad osídlení zařadit do fáze IIa a IIb kultury s Lnk (Příl. 14). Zvláště zajíma-vými fragmenty nalezené keramiky se jeví dva střepy (Příl. 14:9, 12), kte-ré se naprosto odlišují od ostatního nalezeného materiálu a vůbec běžné domácí produkce keramiky, která se vyskytuje v náplni mladšího stupně Lnk. Střep zdobený řadou důlků a žebříčkovitým motivem (Příl. 14:12) dokonce vzdáleně připomíná ornamenty provedené v malbě na keramice východní Lnk mladšího stupně nalezené v Zemplínských Kopčanech na Slovensku (Šiška 1989, 97, Tab. 42:5). Zda se jedná o doklad použití cizích prvků výzdoby v domácím moravském prostředí, či o možný import, je otáz-kou. Lokalita se nacházela v bezprostřední blízkosti pravého břehu říčky Moštěnky u mlýnského náhonu. Samotné objekty se nacházely v nadmoř-ské výšce 206 m. Nalezený archeologický materiál byl uložen v Muzeu Komenského v Přerově (inv. č. 2/99/131).

20. Kladníky (okr. Přerov)

V okolí obce docházelo již na konci 19. století k ojedinělým nálezům neolitické BI. Nálezy z tohoto období se koncentrovaly zejména v trati „Obransko“ (Červinka 1902, 90).

V polovině 90. let 20. století prozkoumali pracovníci olomouckého ÚAPP v trati „Záhumenky“, „Na kopci“ čtrnáct neolitických objektů. Z toho dva náležely mladšímu stupni MMK (IIb), v sedmi sídlištních objektech byly nalezeny pozůstatky nejstarší fáze kultury s Lnk (Ia) a čtyři objekty se daly rámcově zařadit do neolitu. Zajímavý byl soubor ŠI z objektů kultury s Lnk, který obsahoval 129 kusů. Rozbor provedený I. Mateiciucovou doložil výrazný čepelový charakter ŠI kultury s Lnk. Zajímavým se ukázala absence čepelí se srpovým leskem. Ze surovinového hlediska zde převažoval silicit krakovské jury (64%), lokální silicit z glacienních sedimentů byl zastoupen 22, 5% a objevil se i přítomnost radiolaritu typu Szentgál (Mateiciucová 2000, 219). V keramické náplni převažovaly silnostěnné nádoby z hrubší hlíny s organickým ostřivem. Časté byly misky, kulovité a dvojkónické nádoby, putny, ojediněle i nádoby na nožkách a naběračky. Nezdobená keramika převažovala nad zdobenou. Mezi výzdobnými prvky se vyskytly rozeklanné a jazykovité výčnělky, plná ucha, plastické lišty a nepravé barbotino. Z vhloubených prvků převažovala starolineární jednoduchá prostá linie, nehtovité vrypy vytvářející motiv deště a důlky zdobící okraj. Poprvé na Moravě se zde vyskytla vhloubená výzdoba v podobě tzv. nepravidelného mřížování, která je typická pro křišský podunajský okruh. Celý soubor je pak analogický k moravským lokalitám Žopy a Bojanovice a ke slovenské Nitře (Peška – Bém 1999, 279). Materiál z výzkumu je uložen v Muzeu Komenského v Přerově pod př. č.: 102/95 – 1,4,5,150–153, 170–171a, 219–273, 276–382, 384–577, 579–615. Jde tedy o neolitickou lokalitu kultury Lnk prvotního významu, která kdy byla v prostoru přerovského regionu odborně zkoumána. Je to rovněž první neolitická lokalita, která byla v regionu prozkoumána důkladným archeologickým výzkumem zahrnujícím řádnou dokumentaci a publikační výstup.

21. Lhota (okr. Přerov)

Z katastru obce pocházejí nálezy z povrchových sběrů J. Janči ze 70. let 20. stol., které dokládají osídlení z mladšího stupně kultury s Lnk (Pavelčík 1981, 11). V roce 1997 bylo prostřednictvím záchranného archeologického výzkumu v trase plynovodního výkopu zachyceno několik sídlištních objektů v trati „Malé stráně“, které bylo možno datovat do mladšího stupně kultury Lnk.

22. Pavlovice u Přerova (okr. Přerov)

Z blíže neidentifikovatelných poloh na katastru obce pocházejí ojedinělé nálezy BI a ŠI náležející kultuře Lnk (Tichý 1963, 167). Navíc východní hranice katastru obce prochází okrajem tratí „Obransko“ a „Vrchovina“, situovaných z větší části do sousedního katastru obce Šišma, v kterých byly v minulosti nalezeny četné doklady osídlení kultury s Lnk (Červinka 1902, 80).

23. Prusy (okr. Přerov)

Doklady nejstaršího neolitického osídlení byly na katastru obce Prusy zaznamenány Ed. Peckem na přelomu 19. a 20. století v trati „Na Bršlůvkách“. Již roku 1895 zde bylo prokopáno B. Kalábem sídliště Lnk a MMK, kde byla nalezena keramika a silicitová a obsidiánová ŠI (Červinka 1902, 79).

V roce 2000 byla povrchovým průzkumem v trati „Na Závrbkách“ zjištěna přítomnost dokladů osídlení Lnk. Byla shromážděna nečetná kolekce jemné zdobené keramiky, kterou lze na základě degenerovaného výzdobného stylu datovat do fáze IIb. Povrchové sběry prokázaly soustředění neolitického osídlení na levém břehu říčky Moštěnky, která sehrála důležitou roli v osídlovacím procesu.

24. Šišma (okr. Přerov)

Nálezy z neolitického období byly známy již od konce 19. stol., kdy bylo E. Přikrylem objeveno osídlení kultury s Lnk v tratích „Talířový kopec“, „Horní trávníky“ a „Amerika“ (Červinka 1902, 80).

Nálezy několikanásobného pravěkého, časně slovanského a středověkého osídlení pocházejí výhradně z povrchových sběrů místního amatérského archeologa J. Janči. Ten prováděl na katastru obce opakované sběry v letech 1981–1984. Osídlení kultury s Lnk zaznamenal v několika polohách. V poloze „Obransko“ shromáždil kolekci keramiky jak z nejstarší fáze Lnk, tak i keramiku z mladšího stupně této kultury. Severně od obce v poloze „Domovina“ byly nalezeny zlomky keramiky železovské skupiny a ŠI (Pavelčík 1987, 20). Osídlení mladšího stupně Lnk a železovské skupiny potvrdily Jančovy sběry také z polohy „Amerika“ a při západním okraji lesa Kunkov. Bohužel drtivá většina nalezeného materiálu se nachází v soukromé sbírce výše jmenovaného a je odborné veřejnosti prakticky nedostupná (Peška 1996, 2).

25. Turovice (okr. Přerov)

Na návrší nad soutokem Nahošovického potoka s říčkou Moštěnkou u křižovatky silnic Domažlice–Dřevohostice, Z od Dřevohostic bylo v roce 1995 narušeno výkopem plynovodní rýhy 22 sídlištních objektů. Kromě objektů MMK, KZP a objektu s nepříliš výrazným materiálem skupiny Chlopice–Veselé zde nejstarší doložené osídlení představovala kultura s Lnk (Peška–Bém 1999, 294).

26. Želatovice (okr. Přerov)

V druhé polovině 90. let 20. století bylo záchranným archeologickým výzkumem v trase plynovodního výkopu JV od obce zachyceno osídlení kultury Lnk. Výzkumem byla získána nepočetná kolekce keramiky kultury Lnk, kterou můžeme dle několika zlomků jemné keramiky nesoucích na sobě notovou výzdobu rámcově zařadit do mladšího stupně Lnk. Nalezený archeologický materiál je uložen v Muzeu Komenského v Přerově (inv. č. 9/97 – 102 – 106).

Závěr

Od vzniku soupisu Tichého počet lokalit nejen v přerovském regionu, ale vůbec v rámci celé Moravy výrazně vzrostl. Máme možnost pracovat s velkým množstvím nashromážděného materiálu kultury Lnk.

Kvůli často torzovité a v některých případech dokonce zcela absentující dokumentaci u starých výzkumů lokalit náležících kultuře s Lnk bylo vypracování této práce nelehkou záležitostí. I když z přerovského regionu pochází doposud jen málo kvalitně prozkoumaných lokalit kulturně příslušících lidu s Lnk zkoumaných před rokem 1990, přesto depozitáře přerovského muzea nabízejí bohatý fond nálezů kultury Lnk, který doposud čeká na své zpracování. Tento stav však prozatím koresponduje se situací na celém území Moravy (Čižmář 1998, 105).

Nutné je podotknout, že situace týkající se výzkumu a stavu poznání se výrazně zlepšila díky výzkumům pracovníků bývalého ÚAPPOL (dnes Archeologického centra), pracujících v 90. letech 20 století na trase rychlostní komunikace R 35 (sídlíště Lnk – Práslavice, Bohuslávky, Loučka) nebo při výkopu plynofikace na Záhoří, kde byly rovněž zachyceny a kvalitně zdokumentovány sídliště nejstarších zemědělců, např. Kladníky. Mnoho lokalit by si zasloužilo kvalitní zpracování, ale zda se tak stane, to ukáže budoucnost.

Pozornost věnovaná právě problematice nejstaršího neolitického osídlení v tak významné oblasti, jakou je území Moravské brány, by mohla přispět k poznání širších souvislostí vývoje. Získané poznatky lze shrnout do několika následujících bodů:

1) Důkladný a intenzivní povrchový průzkum prováděný ve 2. polovině 20. stol. výrazně přispěl ke zvýšení počtu a vytvoření lepší představy o rozsahu a hustotě osídlení Lnk v JZ části Moravské brány (Přil. 6).

2) V přerovském regionu je prozatím nedostatečné množství exaktně prozkoumaných lokalit s řádnou dokumentací a podrobným zpracováním. Navíc z regionu prozatím nepochází jakýkoli publikační výstup, který by se podrobněji věnoval celkovému stavu poznání kultury s Lnk v tomto prostoru Moravské brány.

3) Doklady osídlení ze staršího stupně kultury Lnk byly v přerovském regionu zatím zachyceny jen na několika lokalitách. Nejstarší fáze (Ia) moravské Lnk byla zaznamenána v Kladníkách na Záhoří, kde se poprvé na Moravě vyskytla na keramice vhloubená výzdoba v podobě tzv. nepravidelného mřížování, která je typická pro křišský podunajský okruh. Osídlení z fáze Ib se podařilo prokázat na neolitické lokalitě v poloze „Draždíř“ na katastru obce Prosenice a také snad v poloze „Vrchní újezd“ u Dluhonic.

4) V prostoru JZ části Moravské brány dochází v mladší fázi moravské Lnk (II) ke zvyšování počtu sídlišť, což koresponduje se závěry Z. Čižmáře týkajícími se hustoty osídlení v rámci celé Moravy (Čižmář 1998, 134). V přerovském regionu dochází k tomuto nárůstu sídlišť a hustotě osídlení zejména ve fázi IIb.

5) Osídlení v mladší fázi moravské Lnk (II) v přerovském regionu se nápadně soustřeďuje do několika oblastí, kde tvoří samostatné sídelní enklávy v rámci starého sídelního území. Při JZ ústí Moravské brány se

sídlíště Lnk soustřeďují a sledují starou říční terasu řeky Bečvy (např. Dluhonice, Předmostí, Popovice, Lýsky). Samostatnou sídelní enklávu tvoří rovněž lokality umístěné v prostoru Kelčské pahorkatiny na Záhoří (Kladníky, Šišma, Bezuchov). Další drobnou sídelní enklávu zjistil E. Opravil v okolí Hustopečí nad Bečvou poblíž Hranic. Považují za nutné podotknout, že daná enkláva byla vytyčena na základě nedostatečného množství reprezentativních nálezů. Nevylučuji tedy zcela možnost rozsáhlejšího osídlení, ale na takový závěr je třeba více dokladového materiálu.

Zajímavý je rovněž téměř souvislý pás osídlení kulturou s Lnk při severním okraji Moravské brány probíhající mezi mladolineární lokalitou Veselečko až po mladolineární sídlíště na úpatí Oderských vrchů v Loučce.

6) Důležitou se ukázala být i otázka průchodnosti a celkové osídlenosti Moravské brány v neolitickém období. Průchozí funkce právě tohoto exponovaného koridoru nebyla jistě předurčena pouze pro transport surovin z velkých vzdáleností do prostoru střední Moravy, ale mohlo zde rovněž docházet ke střetu domácího obyvatelstva s cizími příchozími skupinami a následnému oboustrannému kulturnímu ovlivňování. Příkladem může být nález fragmentu eneolitické malické keramiky v Přerově II-Předmostí (Příl. 13, 5), který je dokladem kontaktů probíhajících ze slezského prostředí směrem na Moravu (Košťuřík 1996, 113). Jiným příkladem ovlivňování mohou být doklady výskytu železovské keramiky v mladolineárním prostředí v přerovském regionu. Zejména z období mladé fáze IIb moravské Lnk známe několik lokalit s výskytem železovské skupiny v prostoru přerovského regionu. Ta byla doložena na sídlíštích kultury Lnk v Předmostí a Prosenicích při ústí Moravské brány, dále na Záhoří v Šišmě a na severním okraji Moravské brány při úpatí Oderských vrchů v Loučce. Je nutné si položit otázku, zda spojovat keramiku železovské skupiny nacházející se v prostředí moravských mladolineárních sídlíštních kontextů přímo se samotnými nositeli této kultury. Je předčasné vyvozovat z dosavadního stavu poznání unáhlené závěry, neboť přes několik hodnotných nálezových celků nemáme dostatek kopaných a vyhodnocených souborů, což je dáno v některých regionech nedostatečným stavem výzkumu. Obdobnou situaci výskytu mladolineárních lokalit s patrnými železovskými vlivy jako na Přerovsku můžeme sledovat i v sousedních regionech na lokalitách Přáslavice-Kocourovce v olomouckém regionu (Horáková – Kalábek – Peška 1997, 9) nebo na lokalitách Malenovice, Racková na Zlínsku (Vaškových 2002, 33, 34).

V případě přítomnosti nálezů železovské skupiny v přerovském regionu v prostředí nejmladší fáze druhého stupně moravské Lnk si lze domněnku o jejich původu přiblížit v několika teoretických bodech:

a) Šlo o pouhé importy ze slovenského prostředí (Tichý 1971, 35).

b) Jde o přímé vlivy železovské skupiny a oboustranné kontakty mezi moravským a slovenským prostředím. Přizpůsobení příchozích skupin z území dnešního JZ Slovenska a postupná asimilace moravskými nositeli Lnk.

c) Šlo o pouhé čerpání inspirace projevující se převzetím a přizpůsobením motivů železovské keramiky. Železovská keramika v daných regionech zdomácněla.

d) Území Moravy, JZ Slovenska a přilehlých částí Rakouska a Polska tvořilo jeden celek již od fáze IIa moravské Lnk (Čižmář 1998, 124).

e) Výzdobný motiv šáreckého typu se rovněž vyskytl na keramice na lokalitách v JZ části Moravské brány. Ve dvou případech byl zjištěn při archeologickém výzkumu na lokalitě Loučka, jeden střep pochází z povrchových sběrů z Popovic a další byl nalezen ve Veselíčku. Těmito nálezy končí vývoj Lnk v přerovském regionu a na celé Moravě.

Seznam zkratek

(Bibliografické a ostatní použité zkratky)

AR – Archeologické rozhledy, Praha

AS – Archeologický sborník, Ostrava

ASM – Archeologické studijní materiály

AÚ – Archeologický ústav

AVČR – Akademie věd České republiky

BI – broušená industrie

ČMMB – Časopis Moravského muzea, Brno

ČSSA – Československá společnost archeologická

ČVSMO – Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci

FF – filozofická fakulta

FFSNUPB G 5. – Folia Facultatis Scientiarum Naturalium Purkynianae-Geographia, Brno

inv. č. – inventární číslo

J s.č. – Jižní sekční čára

JZ – jihozápad

KZP – kultura se zvoncovitými poháry

Lnk – kultura s lineární keramikou

MMK – kultura s moravskou malovanou keramikou

NZ – nálezová zpráva

Obr. č. – obrázek číslo

PA – Památky archeologické, Praha

Pravěk, NŘ – Pravěk, Nová řada

př. č. – přírůstkové číslo

Přil. č. – příloha č.

PV – Přehled výzkumů, Brno

S – sever

Sborník NM – Sborník Národního muzea

SLA – Slovenská archeológia, Bratislava

ŠI – štípaná industrie

ÚAPPOL – Ústav archeologické památkové péče v Olomouci

VM – Vlastivěda moravská

VMO – Vlastivědné muzeum Olomouc

VTL – vysokotlaký

VVM – Vlastivědný věstník moravský, Brno

Z – západ

Z s.č. – Západní sekční čára

Prameny

Seznam použitých nálezových zpráv uložených v archivu Archeologického ústavu AV ČR v Brně:

NZ AÚ Brno, 1969: 515/69, Dluhonice, okr. Přerov (dopis A. Suchánka z Dluhonic, č. 153).

NZ AÚ Brno, 1945: 28/45, Lipník nad Bečvou, okr. Přerov (dopis K. Vybírala).

NZ AÚ Brno, 1985: 1578/85, Veselíčko, okr. Přerov.
NZ AÚ Brno, 1960: 2128/60, Veselíčko, okr. Přerov.

Literatura

- Bém, M. – Drechsler, A. 1996: Pasport archeologické lokality Přerov II - Předmostí „Dily“ (okr. Přerov). Olomouc.
- Beneš, J. – Brůna, V. 1994: Archeologie a krajinná ekologie. Most.
- Červinka, I. L. 1902: Morava za pravěku. Vlastivěda moravská. Brno.
- Červinka, I. L. 1908: Moravské starožitnosti II. Kojetín na Hané.
- Čižmář, Z. 1995: Osídlení Lysické sníženiny lidem kultury s lineární keramikou. (Na základě rozboru materiálu a současného stavu bádání). Část I-III., Nepubl. dipl. práce. Brno.
- Čižmář, Z. 1998: Osídlení Lysické sníženiny kulturou s lineární keramikou. In: Otázky neolitu a neolitu našich zemí, 23-46. Turnov-Hradec Králové.
- Čižmář, Z. 1998a: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě. (Poznámky k vývoji výzdobného stylu), ČMM, Acta mus. Moraviae, Sci. soc. LXXXIII, 105-139.
- Čižmář, Z. – Geislerová, K. 1998: Pohřby v jamách na sídlišti kultury s lineární v Žádovicích, okr. Hodonín. Příspěvek k poznání pohřebního ritu nejstarších zemědělců na Moravě. Pravěk NŘ 1997/7, 39-75. Brno.
- Demek, J. a kol. 1987: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR. Praha.
- Diviš, J. 1999: Sušice (okr. Přerov), PV 1997-1998, 304-306. Brno.
- Drechsler, A. 2000: Prosebnický katastr v prehistorii a časně době dějinné, k.ú. Prosenice a Proseničky. In: Kolektiv autorů, Prosenice 1275-2000. Obec Prosenice.
- Hassinger, H. 1914: Die Mährische Pforte und ihre benachparten Landschaften. Abhandl.d.k.k. Geographischen Gessel. Sien, 11.
- Hašek, V. – Peška, J. – Vitula, P. 2000: Geofyzikální prospekce a archeologický výzkum na trase rychlostní komunikace R 35 Křelov – Lipník nad Bečvou, PV 1999, 208-232. Brno.
- Horáková, J. – Kalábek, M. – Peška, J. 1997: Osada lidu s lineární keramikou v Přáslavicích-Kocourovcí. Archeologie Regionalis Fontes 1. Olomouc.
- Hubík, I. 2000: Životní prostředí v okresu Přerov. Přerov.
- Janoška, M. 1998: Moravská brána očima geologa. Olomouc.
- Jaroš, J. 1972: Šárecký stupeň kultury s lineární keramikou na Moravě I-III, nepubl. dipl. práce. MU Brno.
- Jašková, M. 1970: Archeologické nálezy z Přerova. In: Dějiny města Přerova I, 115-126. Přerov.
- Jašková, M. 1970: Neolitické sídliště ve Viničné-Lýskách (okr. Přerov), PV 1968, 9. Brno.
- Jašková, M. 1972: Neolitické osídlení v Přerově-Předmostí (okr. Přerov), PV 1971, 28. Brno.
- Košťurík, P. 1996: Vlivy malické skupiny v českém Slezsku a na Moravě. In: Kozłowski J. ed.: Kultura Malicka. Kraków.
- Krejčí, J. 1971: Vývoj průchodní funkce Moravské brány. FFSNUPB G 5. Brno.
- Loniček, K. 1903: Veselíčko. Č. V. m. O. Olomouc.
- Ložek, V. 1961: Statigrafický výzkum ložiska sypkých sintrů a slatin u Dluhonic na Přerovsku. Antropozoikum 9 (1959), 65-72. Praha.
- Mateiciucová, I. 1992: Výroba štípané industrie v kultuře s lineární keramikou v oblasti Krumlovského lesa. Diplomová práce FF MU Brno.
- Mateiciucová, I. 2000: Časně neolitická štípaná industrie z osady Kladníky a Ivanovice na Moravě. Památky archeologické – Supplementum 13, 218-237. Praha.
- Michna, P. 1996: Přehled archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 1995. VVM XLVIII, 303. Brno.
- Ondruš, V. 1972: Dětské pohřby na neolitickém sídlišti ve Vedrovicích, ČMMB 57, 27-26.

- Opravil, E. 1974: Moravskoslezský pomezí les do začátku kolonizace. AS I, 113–133. Ostrava.
- Opravil, E. 2000: Rekonstrukce lesních porostů v Moravské bráně (nepublikovaný rukopis).
- Pavelčík, J. 1975: Osada lidu s lineární keramikou u Lipníku (okr. Přerov), PV 1974, 11–12. Brno.
- Pavelčík, J. 1977: Další nálezy z nové chmelnice u Lipníku (okr. Přerov), PV 1975, 99–100. Brno.
- Pavelčík, J. 1978: Nové nálezy ze Sušic (okr. Přerov), PV 1976, 127. Brno.
- Pavelčík, J. 1978: Nové pravěké osady u Lipníku nad Bečvou (okr. Přerov), PV 1976, 127–128. Brno.
- Pavelčík, J. 1979: Osada lidu s lineární keramikou u Lhoty (okr. Přerov), PV 1981, 11. Brno.
- Pavelčík, J. 1980: Siedlung der Träger mit Linearbandkeramik bei Lipník (Bez. Přerov), 22. Brno.
- Pavelčík, J. 1984: Junglinearfunde aus Veselíčko (okr. Přerov), PV 1982, 15. Brno.
- Pavelčík, J. 1985: Osídlení obce Šišma (okr. Přerov), PV 1983, 107. Brno.
- Pavelčík, J. 1987: Lineární keramika z Veselíčka (okr. Přerov), PV 1984, 20. Brno.
- Pavůl, I. 1998: Prototypy v moravské lineární keramice. Pravěk NŘ 8, 85–102. Brno.
- Pavůl, J. 1969: Chronologie der Želiezovce - Gruppe, SIA XVII, 269–368, Bratislava.
- Peck, E. 1895: Neolitická sídliště na Holešovsku. ČVSMO XII., č. 46, 67–72. Olomouc.
- Peška, J. 1996: Šišma – Kladníky „Obransko, Amerika, Domovina“ (okr. Přerov), nepublikovaný pasport archeologické lokality. Olomouc.
- Peška, J. 1998: Geofyzika a archeologický výzkum na stavbě rychlostní komunikace R 35 mezi Olomoucí a Lipníkem nad Bečvou, in: Ve službách archeologie, sborník k 60. narozeninám RNDr. V. Haška, DrSc., 237–252. Brno.
- Peška, J. – Bém, M. 1999: Domaželice (okr. Přerov), 1995–1996, 277. Brno.
- Peška, J. – Bém, M. 1999: Kladníky (okr. Přerov), 1995–1996, 278. Brno.
- Peška, J. – Bém, M. 1999: Pavlovice u Přerova (okr. Přerov), 1995–1996, 289. Brno.
- Peška, J. – Bém, M. 1999: Turovice (okr. Přerov), 294. Brno.
- Podborský, V. a kol. 1993: Pravěké dějiny Moravy. VM NŘ. Země a lid. Brno.
- Rulík, J. 1994: Přírodní prostředí a kultury českého neolitu a eneolitu, PA. Praha.
- Rulík, J. 1996: Problematika pohřbů na sídlištích v českomoravském pravěku, ŠZ 32, 115–124.
- Schenk, Z. 1998: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí, Pravěk NŘ 8. Brno, 227–239.
- Schenk, Z. 1998: Předmostí dosud nezkoumané. Středoškolská odborná činnost (SOČ), rukopis. Přerov
- Schenk, Z. 2000: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov), PV 41(1999), 99–100. Brno.
- Schenk, Z. 2001: Dluhonice (okr. Přerov), PV 42 (2001), 132. Brno.
- Schenk, Z. 2001: Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov), PV 42 (2001), 140. Brno.
- SKUTIL, J. 1962: Liškoví paleolitické sběry z Předmostí z let 1895–1898. Anthropozoikum 10 (1960), 113–125. Praha.
- Staňa, Č. 1984: Poslední stopy po neolitickém sídlišti v poloze „Na Dvorských“ v Přerově-Předmostí (okr. Přerov), PV 1982, 14–15. Brno.
- Šiška, S. 1989: Kultura s východnou lineární keramikou na Slovensku. Bratislava.
- Tichý, R. 1960: K nejstarší volutové keramice na Moravě, PA LI, 415–441. Praha.
- Tichý, R. 1962: Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIII, 245–305. Praha.
- Tichý, R. 1963: Seznam lokalit s volutovou keramikou na Moravě. AR LIV, 167–172. Praha.
- Tichý, R. 1972: Poznámky k neolitu na Moravě, ASM 10/1, 34–38.
- Tichý, R. 1974: Příspěvek k chronologii železovské skupiny, SIA XXII, 33–37. Bratislava.
- Vaňák, B. – Tošenovský, J. 1977: Okres Přerov, textová část k vlastivědné mapě 1 : 100 000. Praha.

- Vaškových, M. 2002: Nálezy keramiky železovské skupiny na jihovýchodní Moravě, PV 43, (2001). Brno.
- Vencľ, S. 1961: Studie o šareckém typu, Sborník NM Praha A, Hist. XV, č. 3. Praha.
- Vitula, P. 1999: Bohuslávky (okr. Přerov). PV 1997–1998, 189, 207. Brno.
- Vitula, P. 1999: Loučka (okr. Přerov). PV 1997–1998, 192, 237. Brno.
- Vožďa, G. a kolektiv. 1988: Okres Přerov. Ostrava.

Přílohy

Příloha č. 1: Soupis lokalit kultury LNK v přerovském regionu: stav na počátku 60. let 20. století

Dle soupisu R. Tichého: Seznam lokalit s volutovou keramikou na Moravě. AR LIV. 1963, 1 (str. 167–172)

1. Beňov
2. Bezuchov
3. Buk
4. Čechy
5. Domažlice
6. Dřevohostice
7. Kladníky
8. Kojetín
9. Kokory
10. Koválovice
11. Křenovice
12. Lipník n. Bečvou
13. Medovice n. Hané
14. Pavlovice u Přerova
15. Prusy
16. Polkovice
17. Předmostí u Přerova
18. Radkova Lhota
19. Rouské
20. Šišma
21. Tovačov
22. Velké Lazníky
23. Veslíčko
24. Žákovice

Příl. č. 2: Soupis lokalit kultury LNK v přerovském regionu – stav k roku 2000

1. Beňov (okr. Přerov)
2. Bezuchov (okr. Přerov)
3. Bohuslávky (okr. Přerov)
4. Buk (okr. Přerov)
5. Čechy (okr. Přerov)
6. Dluhonice (okr. Přerov)
7. Dolní Újezd (okr. Přerov)
8. Domaželice (okr. Přerov)
9. Dřevohostice (okr. Přerov)
10. Horní Moštěnice (okr. Přerov)
11. Hranice (okr. Přerov)
12. Hustopeče (okr. Přerov)
13. Kladníky (okr. Přerov)
14. Kojetín (okr. Přerov)
15. Kokory (okr. Přerov)

16. Koválovice (okr. Přerov)
17. Křenovice (okr. Přerov)
18. Lazníky (okr. Přerov)
19. Lhota (okr. Přerov)
19. Lipník n. Bečvou (okr. Přerov)
20. Loučka (okr. Přerov)
21. Lýsky (okr. Přerov)
22. Měrovice (okr. Přerov)
23. Osek n. Bečvou (okr. Přerov)
24. Pavlovice u Přerova (okr. Přerov)
25. Prusy (okr. Přerov)
26. Polkovice (okr. Přerov)
27. Polom (okr. Přerov)
28. Popovice (okr. Přerov)
29. Prosenice (okr. Přerov)
30. Předmostí (okr. Přerov)
31. Radkova Lhota (okr. Přerov)
32. Rouské (okr. Přerov)
33. Sušice (okr. Přerov)
34. Šišma (okr. Přerov)
35. Tovačov (okr. Přerov)
36. Uhřetice (okr. Přerov)
37. Veselíčko (okr. Přerov)
38. Žakovice (okr. Přerov)
39. Želatovice (okr. Přerov)

Příl. č. 3: Lokality lidu s lineární keramikou v Moravské bráně

1. Přerov II-Předmostí
2. Dluhonice
3. Popovice
4. Lýsky
5. Prosenice
6. Osek nad Bečvou
7. Veselíčko
8. Dolní Újezd
9. Loučka
10. Bohuslávky
11. Lipník nad Bečvou
12. Hranice

Příl. č. 4: Lokality lidu kultury s lineární keramikou na Záhoří a v povodí Moštěnky

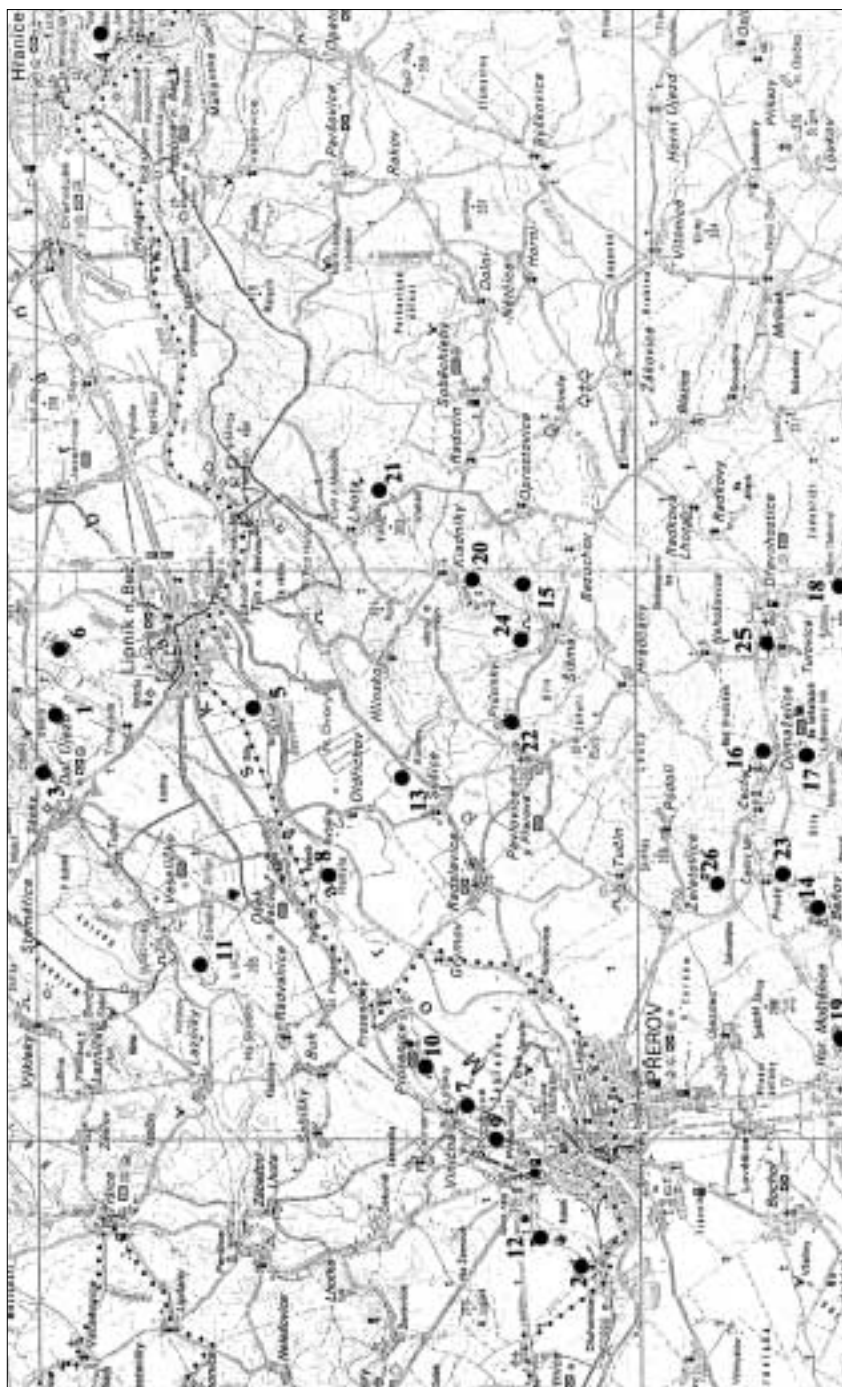
1. Beňov
2. Bezuchov
3. Čechy
4. Domaželice
5. Dřevohostice
6. Horní Moštěnice
7. Kladníky
8. Lhota
9. Pavlovice u Přerova
10. Prusy
11. Šišma
12. Turovice
13. Želatovice

Příl. č. 5: Moravská brána – horopisné členění (Okres Přerov – Vlastivědná mapa, 1977, 5).

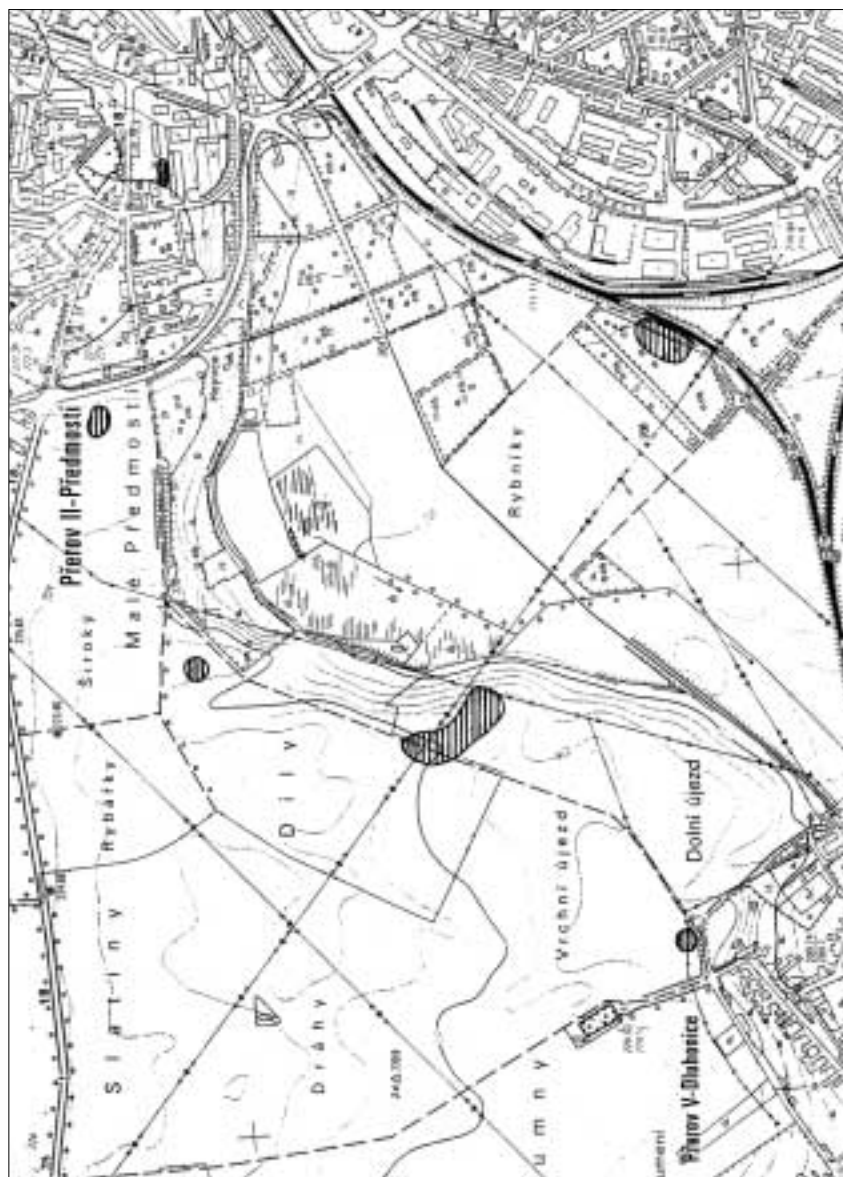
Příl. č. 6: Moravská brána a „Záhoří“ s vyznačenými lokalitami Lnk (1–35) (Výřez z turistické mapy 1 : 100 000.)

Příl. č. 5: Moravská brána – horopisné členění
(Okres Přerov – Vlastivědná mapa, 1977, 5).

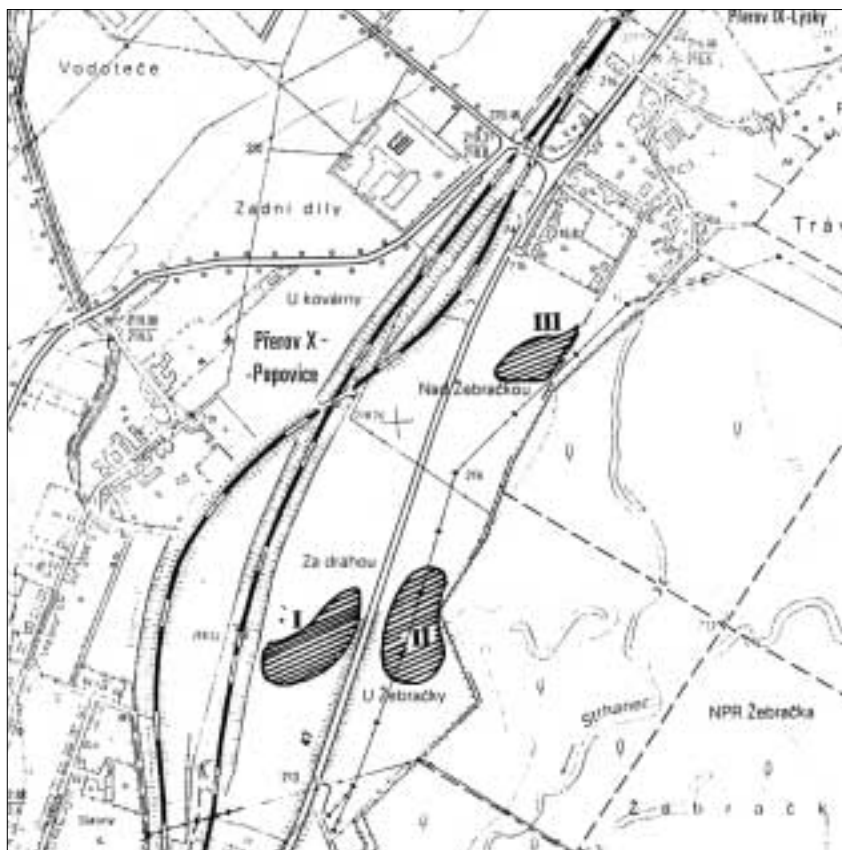

Příl. č. 6: Moravská brána a „Žáhoří“ s vyznačenými lokalitami Lnk (1–35)
 (Výřez z turistické mapy 1 : 100 000.)

Příl. č. 7: Prerov II-Předmostí a Prerov V-Dluhonice s vyznačenými lokalitami LNK.
 (Výřez z mapy ZM 1: 10 000, list 25-13-12.)

Příl. č. 7: Prerov II-Předmostí a Prerov V-Dluhonice s vyznačenými
 lokalitami LNK. (Výřez z mapy ZM 1: 10 000, list 25-13-12.

Příl. č. 8: PřerovX-Popovice a Přerov IX-Lýsky s vyznačenými lokalitami Lnk.

I. Přerov-Popovice – „Za dráhou“; II. Přerov-Popovice – „U Žebračky“;

III. Přerov-Lýsky – „Nad Žebračkou“.

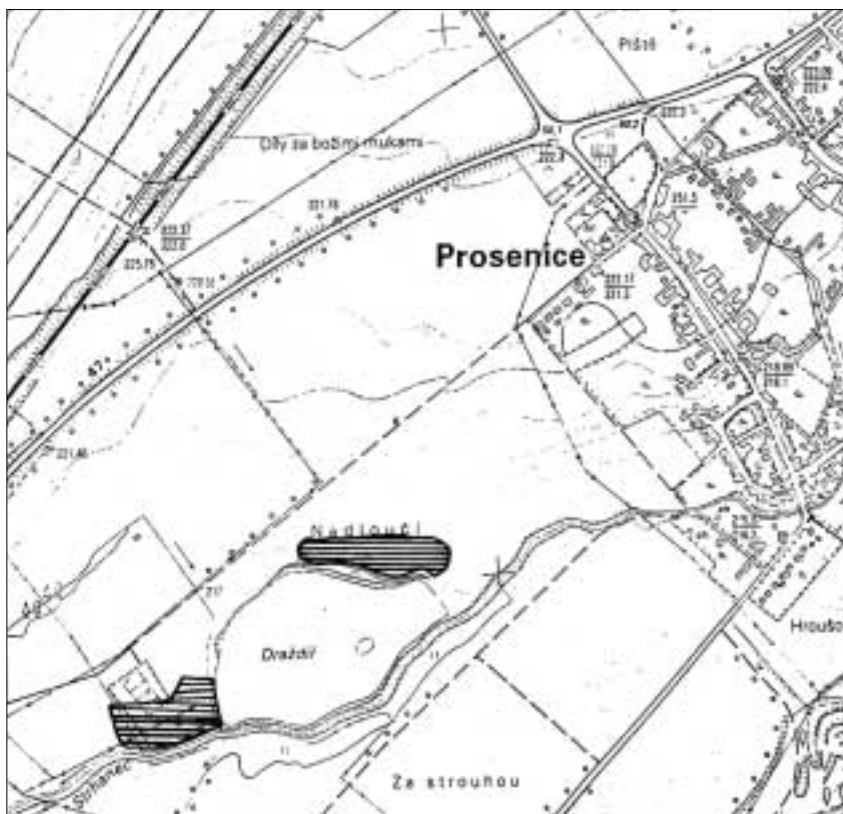
(Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-07.)

Příl. č. 8: PřerovX-Popovice a Přerov IX-Lýsky s vyznačenými lokalitami Lnk. I. Přerov-Popovice – „Za dráhou“; II. Přerov-Popovice – „U Žebračky“; III. Přerov-Lýsky – „Nad Žebračkou“. (Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-07.)

Příl. č. 9: Prosebnice s vyznačenými lokalitami Lnk v tratích „Draždič“ a „Nadlovčí“. (Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-08.)

Příl. č. 10: Veselíčko, trať „Vlčince“ s vyznačenou lokalitou Lnk. (Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-03.)

Příl. č. 11: Lokality Lnk na katastrech obcí Lipník nad Bečvou, Osek nad Bečvou a Oldřichov. (Výsek topografické mapy 1 : 25 000.)

Příl. č. 9: Prosebnice s vyznačenými lokalitami Lnk v tratích „Dražďič“ a „Nadlovč“.
(Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-08.)

Příl. č. 12: Lokality Lnk na katastru obcí Bohuslávky a Lipník nad Bečvou VI-Loučka. (Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-22.)

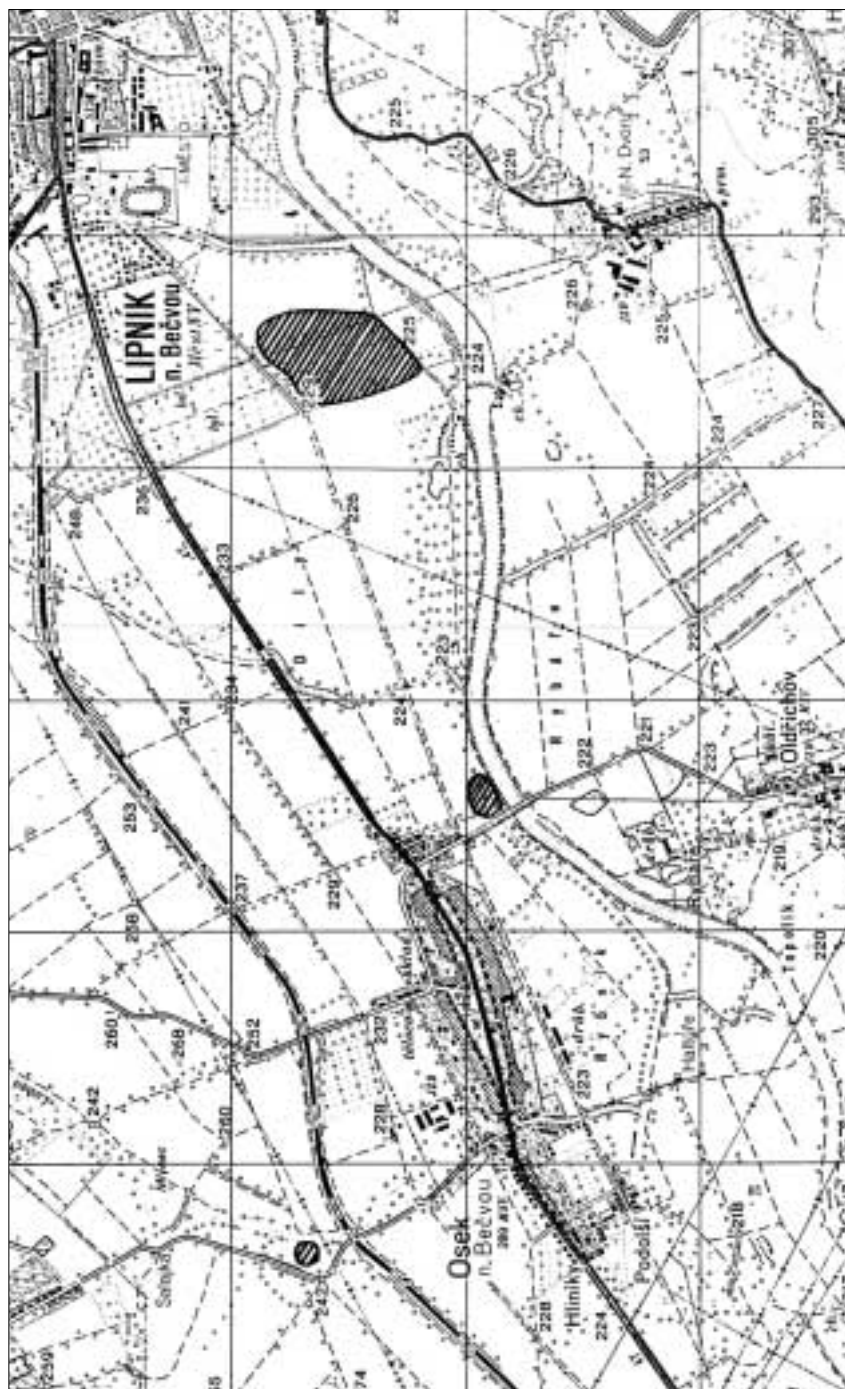
Příl. č. 13: Přerov II-Předmostí. Výběr keramiky Lnk (1–3), železovské (4) a malické kultury (5) z povrchových sběrů: 1–3 trať „Dolní Újezd“, č. 5 – trať „Díly“.

Příl. č. 14: Horní Moštěnice, „Mlýnský náhon“. Výběr keramiky z archeologického výzkumu ÚAPP Olomouc: 1–15 – inv. č. 2/99/131. Muzeum Komenského v Přerově.

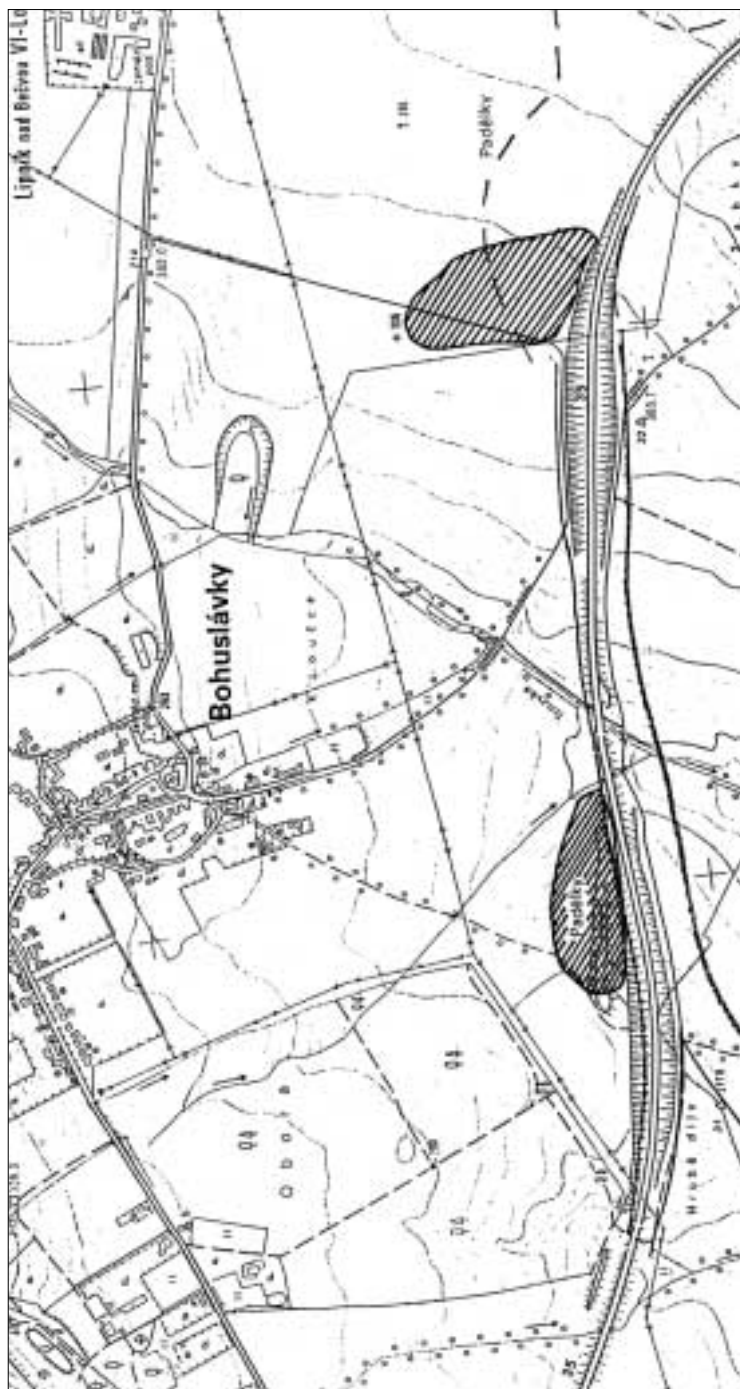
Příl. č. 15: Loučka. Výběr keramiky z archeologického výzkumu ÚAPP Olomouc: 1–15–18/97-102-1 až 18/97-1106. (ARÚ AV ČR Brno, NZ č. j. 108/99.)

Příl. č. 16: Mapa rozsahu starého sídelního sídelního území a rekonstrukce lesních porostů v přerovském regionu v neolitu (dle E. Opravila, 2000).

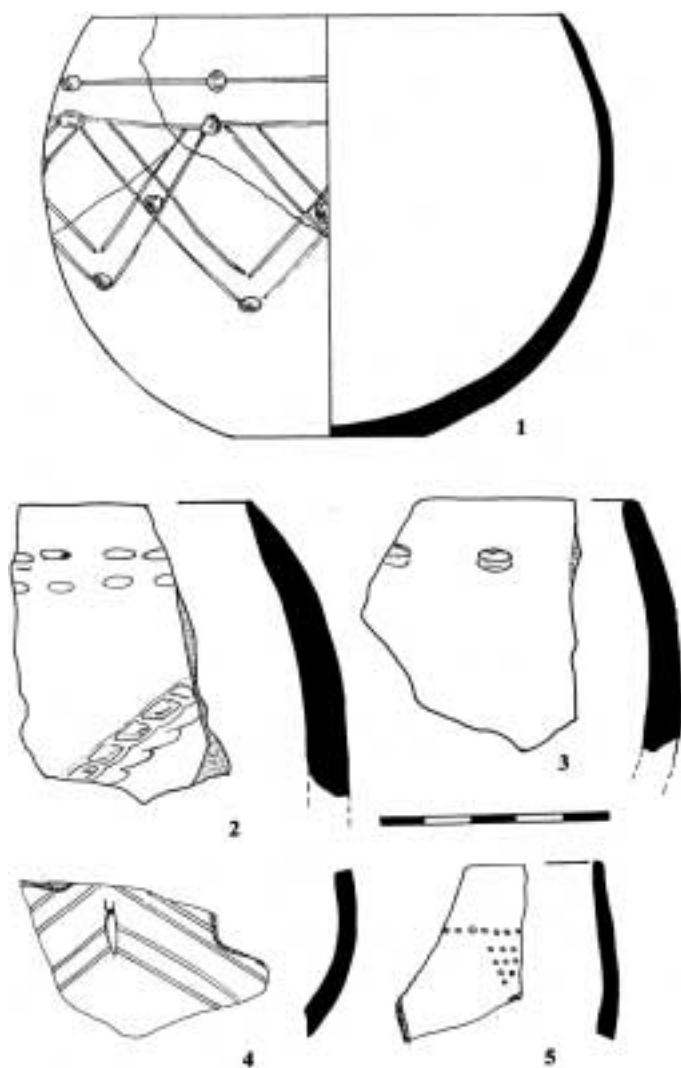

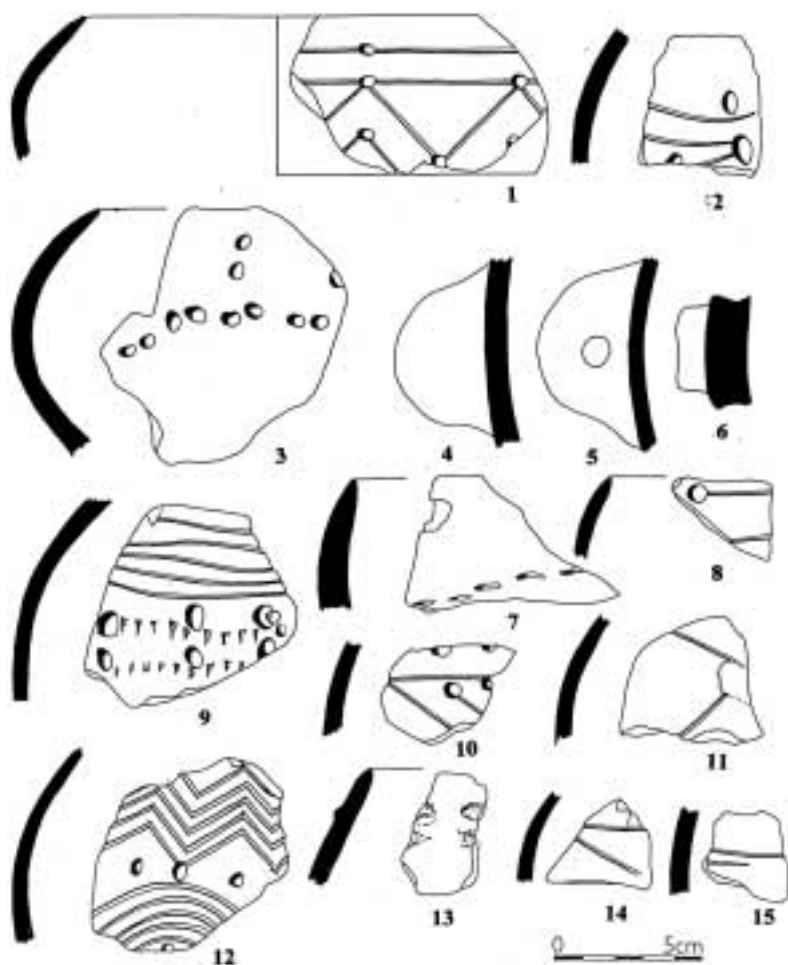
Příl. č. 11: Lokality Lnk na katastrech obcí Lipník nad Bečvou, Osek nad Bečvou a Oldřichov. (Výšek topografické mapy 1 : 25 000.)

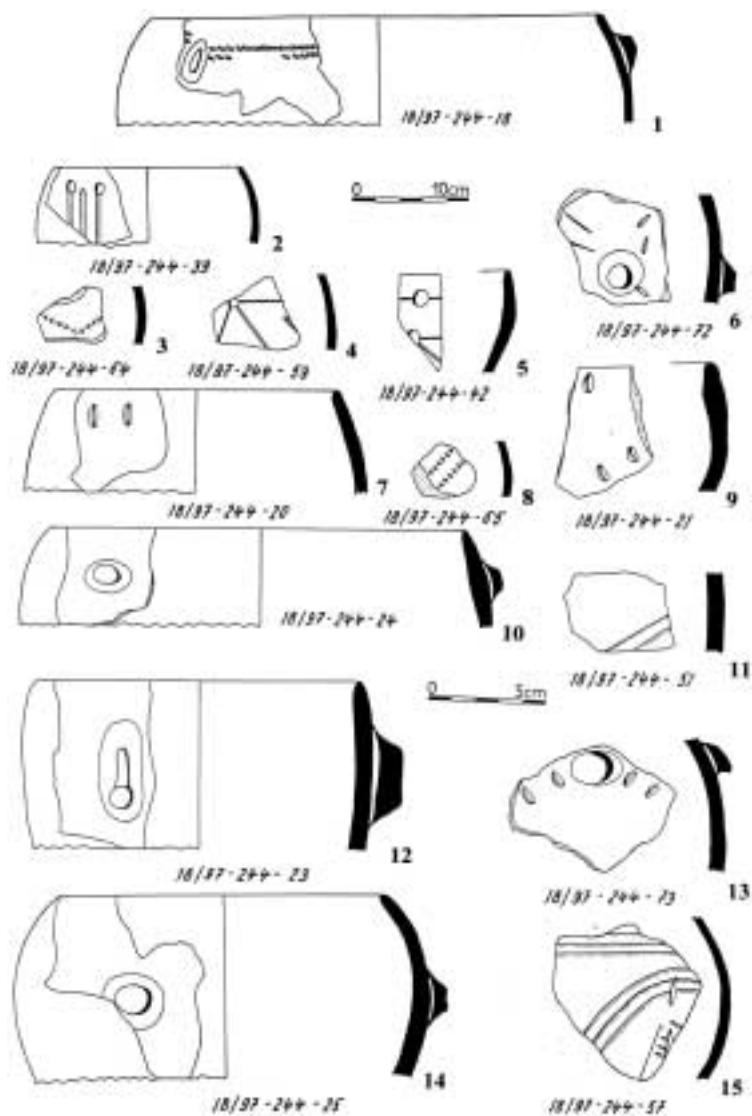
Příl. č. 12: Lokality Lnk na katastru obcí Bohuslávky a Lipník nad Bečvou VI-Loučka. (Výsek z mapy ZM 1 : 10 000, list 25-13-22.)

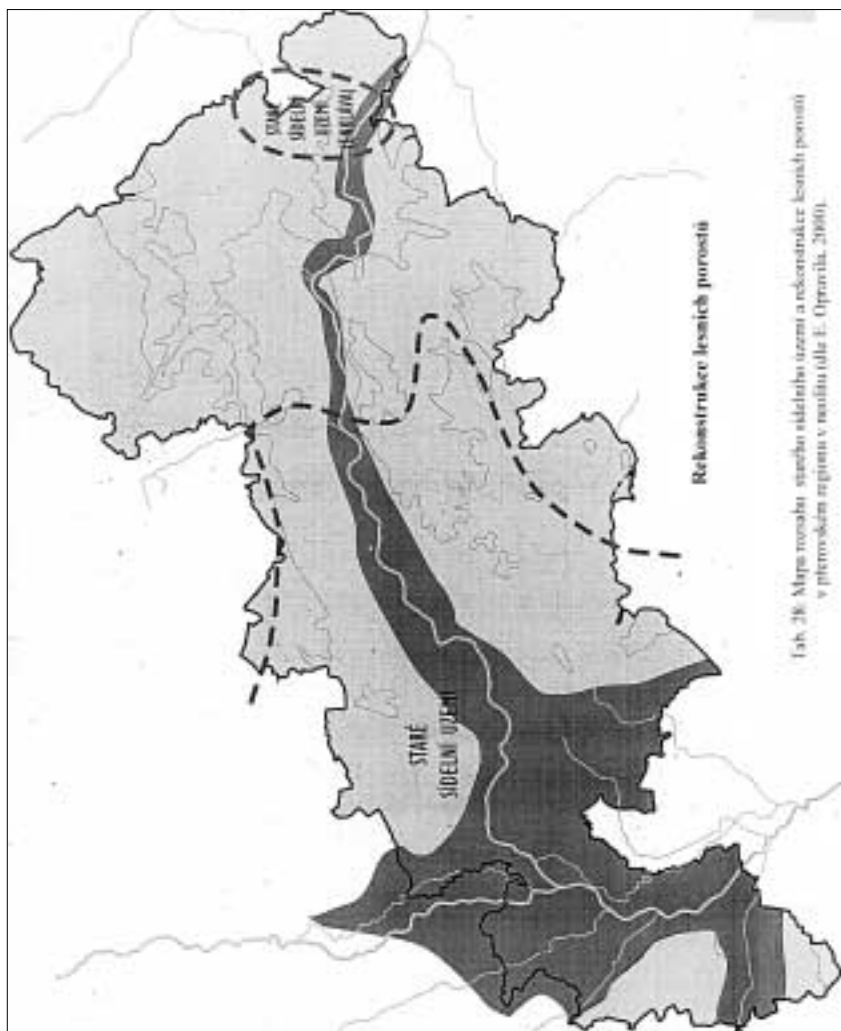
Příl. č. 13: Přerov II-Předmostí. Výběr keramiky Lnk (1–3), železovské (4) a malické kultury (5) z povrchových sběrů: 1–3 trať „Dolní Újezd“, č. 5 – trať „Díly“.

Príl. č. 14: Horní Moštěnice, „Mlýnský náhon“. Výběr keramiky z archeologického výzkumu ÚAPP Olomouc: 1–15 – inv. č. 2/99/131. Muzeum Komenského v Přerově.

Příl. č. 15: Loučka. Výběr keramiky z archeologického výzkumu ÚAPP Olomouc:
1–15–18/97-102-1 až 18/97-1106. (ARÚ AV ČR Brno, NZ č. j. 108/99.)

Příl. č. 16: Mapa rozsahu starého sídelního území a rekonstrukce lesních porostů v přerovském regionu v neolitu (dle E. Opravila, 2000).